

Nyitnikék Óvoda
1203 Bp. Kossuth L.u.3.
Telefon: 284-57-55

E-mail:nyitnikekovi20@gmail.com

Ügyiratszám: 912/2 /2018

PESTERZSÉBETI NYITNIKÉK ÓVODA

Pedagógiai Program

2018.

Tartalom

Törvényességi háttér a Pedagógiai program felülvizsgálatához	4
Az óvoda jellemző adatai	5
1. BEVEZETÉS, HELYZETELEMZÉS	6
1.1 Pedagógiai programunk alapjai	9
1.2 A program megvalósításának feltételrendszere.....	10
1.2.1 Személyi feltételek	10
1.2.2 Tárgyi feltételek	10
5.2.3 Az óvodai élet megszervezése.....	11
2. CÉL- ÉS FELADATRENDSZERÜNK.....	15
2.1 Gyermekkép	16
2.2 Óvodakép	17
2.3 Inkluzív pedagógia	18
2.3.1 A befogadást segítő alapelvek.....	18
2.3.2 Differenciálás – hátránykompenzálás, tehetséggondozás, komplex személyiségfejlesztés	18
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	21
3.1 Egészséges életmódra nevelés.....	22
3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékeorientált nevelés	27
3.2.1 A közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás.....	28
3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés.....	31
3.3.1 Anyanyelvi nevelés	31
3.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés.....	34
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	36
4.1 Játék.....	36
4.1.1 Játékfajták a játék tartalma alapján	38
4.1.1.1 Gyakorlójáték	38
4.1.1.2 Szimbolikus játék	38
4.1.1.3 Konstruáló játék	39
4.1.1.4 Szabályjáték	40
4.2 Külső világ tevékeny megismerése	43
4.2.1 Matematikai tapasztalatok.....	47
4.3 Mozgás	50

4.4	Verselés, mesélés	53
4.5	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	55
4.6	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	58
4.7	Munka jellegű tevékenységek	61
4.7.1	A munkajellegű tevékenységek fajtái	61
4.7.1.1	Önkiszolgáló munka.....	61
4.7.1.2	Közösségért végzett munka.....	61
4.7.1.3	Alkalomszerű feladatok.....	62
4.8	Tevékenységekben megvalósuló tanulás	64
	Az iskolai élet megkezdésének feltételei:	66
5	INTEGRÁLÁS.....	67
5.1	Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	67
5.2	Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek	71
5.3	Gyermekvédelem	74
6	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	76
6.1	Az óvoda és a család kapcsolata	76
6.2	Az óvoda és az iskola kapcsolata	77
6.3	Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata	78
	A program tervezett költségkihatásai	81
	A program módosítása	83
	Legitimációs záradék XI.	84

Törvényességi háttér a Pedagógiai program felülvizsgálatához

- A 2011. évi CXCV. tv. A nemzeti köznevelésről, valamint módosításai,
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.08.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek, óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Egyezmény a gyermekek jogairól - UNICEF
- Az 1997. évi XXXI. Tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. Törvény Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 137/2018. (VII.25.) Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- 2011. évi CLXXIX. tv a nemzetiségek jogairól
- Az 1998.évi XXVI. tv. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Pesterzsébet Oktatási koncepciója
- Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda hatályos Alapító Okirata
- A Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda Pedagógiai programja
- Pesterzsébet Esélyegyenlőségi Koncepciója

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda

Az óvoda fenntartója:

Budapest Főváros XX. kerület Pesterzsébet Önkormányzatának Képviselő- testülete
Budapest, 1203 Kossuth tér 1. Tel.: 283-0640

Az intézmény vezetője:

Győrné Varga Kornélia

Az óvoda pontos címe, telefonszáma, honlapja:

Honlap: www.nyitnikek-ovoda.hu

Budapest, 1203 Kossuth L.u.3. Tel/fax.: 284-5755,

E-mail.cím: pesterzsebeti.nyitnikekovoda@mail.h1telekom.hu

Telephelyei:

Budapest, 1203 János u. 2. Tel/fax: 284-6398

E-mail.cím: janos.ovoda@gmail.com

Budapest, 1201 Torontál .u.7.. Tel/fax.: 283-1275,

E-mail cím: zoldovi.torontal@gmail.com

Budapest, 1203 Csepeli átjáró 10/a. Tel/fax.: 283-0631

E-mail cím: gubacsovi@gmail.com

Az óvodai csoportok száma az Alapító Okirat szerint:

Tagóvodánként 6-7 csoport, valamint 4-4 csoport összesen 21 csoport

A felülvizsgált program benyújtója:

Győrné Varga Kornélia
óvodavezető

1. BEVEZETÉS, HELYZETELEMZÉS

Óvodánk önkormányzati fenntartású, peremkerületben, lakótelepi, illetve zöldövezeti környezetben helyezkednek el. Területileg összefüggő egységet képeznek.

Az összevont óvoda 4 telephellyel működik:

1203 Bp. Kossuth Lajos u. 3.	7 csoporttal
1203 Bp. János utca 2.	5 csoporttal
1201 Bp. Torontál u.7.	3 csoporttal
1203 Bp. Csepeli átjáró 10/a	3 csoporttal

Székhely intézmény: 1203 Budapest, Kossuth L. u.3.

Óvodánk az 1970-es évek végén épült. Pesterzsébet központjában, lakótelep közepén helyezkedik el. Ennek megfelelően a gyermekek többsége emeletes házakban, kert nélküli lakásokban élnek.

Intézményünk 7 csoporttal működik, jól felszerelt udvarral, tornateremmel

rendelkezik. Óvodásaink lakókörnyezetéből adódóan kiemelt feladatunknak tekintjük a környezet megismerésére nevelést. Valljuk, hogy aki szereti a természetet, az védeni is fogja, ezért „zöld szemmel” neveljük gyermekeinket. Környezetvédő, természetbarát tevékenységünk alapján 2012-ben elnyertük a „Zöld Óvoda” címet. Nevelésünkben megjelenik a néphagyományok megismerése, őrzése, ápolása. Inkluzív szemléletmódunk képessé teszi nevelőközösségünket a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésre.

2013 szeptemberétől – az Alapító Okirat módosítása alapján intézményünkben két csoportban angol nyelvű játékos nevelés folyik.

Óvodapedagógusaink nyitottak az új ismeret iránt. Folyamatosan megújuló pedagógiai szaktudással személyre szólóan közvetítjük értékeinket, ismereteinket.

Telephely: 1203 Budapest, János u. 2.

A János utcai tagóvoda lakótelep közepén 1979-ben nyitotta meg kapuit, 6 csoporttal.

A korosztályi megosztásnál megtalálható óvodánkban az azonos életkorú, és a részben osztott csoport is, mely lehetőséget teremt arra, hogy a barátok, testvérek együtt nevelkedhessenek.

Kitűnően felszerelt tornaszobájával nagy udvarával áll a gyermekek rendelkezésére. Az integrált nevelés évek óta kiemelt szerepet kap intézményünkben. Tagintézményünk arculatát a több évre visszatekintő hagyományőrző és kézműves programjaink adják. Különös gondot fordítunk a szülőkkel való pozitív együttműködésre.

Telephely: 1203 Budapest, Csepeli átjáró 10/a

A Csepeli átjáró tagóvoda az 50-es években épült, a Duna-part és a Gubacsi-híd közelében, kertvárosi övezetben. Egy társasház földszinti lakásaiból kialakított 4 csoportos óvoda, vegyes életkorú csoportszervezéssel. Tornateremmel nem rendelkezünk. Az udvar forgalomtól elzárt, jól felszerelt. A

közeli Duna-part jó lehetőséget kínál a sétákhoz, megfigyelésekhez, mely a külső világ tevékeny megismerését, mint kiemelt feladatunkat segíti. Célunk a természettel, a környezettel való harmonikus együttélésre nevelés, a természetszerető személyiség alakítása.

Telephely: 1201 Budapest, Torontál u. 7.

A Torontál tagóvoda 1978-ban épült, 4 csoporttal működik. Az óvoda parkkal, sportudvarral rendelkezik. Lakótelepi és családi házas övezetben helyezkedik el, forgalmas út mellett. Csoportszobáink tágasak, világosak, jól felszereltek.

Minden csoportszobában kialakításra került természetsarok, akvárium, vagy terrárium. A hagyományos ünnepek mellett megemlékezünk a „zöld ünnepekről” is, melyekre szeretettel várjuk a családokat is. A óvodánkba járó gyermekek nagy része rossz szociokulturális háttérből érkezik. Magas a munkanélküli és alacsony iskolai végzettségű szülők aránya, ezért hangsúlyt fektetünk a gyermekvédelmi feladatokra, a családok segítésére.

1.1 Pedagógiai programunk alapjai

A program jellemzője az Alapprogram irányvonalát követve:

- gyermekközpontúság, gyermeki jogok védelme
- komplex személyiségfejlesztés, egyéni bánásmód minden gyermek részére
- inkluzív szemléletmód (integráció, differenciálás, esélyteremtés)
- multikulturális nevelés
- a különböző tevékenységek összekapcsolása, komplex érvényesítése (játék, gondozás, munka jellegű tevékenységek, játékba integrált cselekvéses tanulás)
- a rugalmas időkeretek, folyamatosság előtérbe helyezése
- az óvoda-iskolaátment támogatása
- a külső partnerekkel való együttműködés
- a környezet megismerésére és védelmére, megóvására nevelés, programunk megfeleltetése a Zöld Óvoda kritériumrendszerének
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése (Horváth & Dubecz mérőeszköz használata, Egészségfejlesztés nyomon követése, mérése, értékelése, környezet megismerésére nevelés mérése, neveltségi szint mérése!)
- új, innovatív módszerek alkalmazásának lehetősége (projekt, kooperatív tanulási elemek, drámapedagógia, szenzitív környezetpedagógia, terepi tapasztaltatás, élménypedagógia)

A környezet megismerésére és védelmére nevelés magában hordja az integrálást és a prevenciót. Érzelmekre orientáltan, az érzéki megtapasztalás révén segíti a gyermekek sokoldalú személyiségének kialakulását, testi, értelmi, szociális érettségük kialakítását. Ideális módon biztosítja a harmonikus együttélés során az életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás- és értékrendszer kialakítását. Lehetőséget ad a tapasztalatok művészeti tevékenységekben (mese-vers, dramatizálás, bábozás, ének-zene, néptánc; vizuális tevékenységek) komplex és projekt rendszerű feldolgozására, a hagyományőrzésre. Szoros kapcsolatban áll a drámapedagógiával.

1.2 A program megvalósításának feltételrendszere

1.2.1 Személyi feltételek

A Nyitnikék óvodában 73 fő közalkalmazott dolgozik.

Felsőfokú végzettségű óvónő	37 fő
Pszichológus	1 fő
Nevelő-oktató munkát segítő dajka	18 fő
Pedagógia asszisztens	6 fő
Egyéb	11 fő

Az óvoda nevelési programja megkívánja a jó szakmai felkészültségű, a környezeti nevelés iránt elkötelezett pedagógusokat. A jelenlegi személyi feltételek ehhez adottak, az óvoda profilját az elmúlt évek során közösen alakítottuk ki, és e témában végeztük a továbbképzéseket.

Távlati céljaink között szerepel a fejlesztőpedagógia, személyiségfejlesztő tréning, és a környezeti neveléssel kapcsolatos korszerű ismeretek bővítése.

A munkaközösség vezetője segíti a pedagógusok szakmai munkáját, segít a közös gondolkodás, közös célok meghatározásában. Pedagógus-fluktuáció esetén a felvétel feltétele, hogy az érkező kollega rendelkezzen környezeti nevelési irányultsággal, elkötelezett legyen ezen a területen. Új munkaközösség létrehozása.

Az óvónők a csoportokban heti váltásban dolgoznak, közös elképzelés, közös cél érdekében. A pedagógiai asszisztensek, a pszichológus, dajkák segítőtársak, partnerek az óvodai nevelésben. A minőségi munka érdekében figyelemmel kísérjük a munkaidő és a feladatok összhangját. Az intézmény működését segítik az óvodatitkár, gazdasági ügyintézők, a fűtő –karbantartó - kertész.

1.2.2 Tárgyi feltételek

Lehetőségeinkhez mérten óvodáink épületeit, udvarait oly módon alakítottuk ki, hogy a környezeti és esztétikai nevelés mellett szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítsa egészségük megőrzését, tegye lehetővé mozgás illetve játékigényük kielégítését.

Óvodáinkban 21 csoportszoba van, melyben a törvényi előírásoknak megfelelően 20-25 gyermek tartózkodhat. Kialakításuk, berendezésük esztétikus, derűt és nyugalmat áraszt.

A szabad játéktevékenységhez, ezen belüli kompetenciák fejlesztéséhez

szükséges eszköztárat folyamatosan bővítjük. Az eszközök beszerzését kötelező eszköznorma alapján folyamatosan kívánjuk beszerezni fenntartói, alapítványi támogatással illetve pályázatok elnyerésével.

1.2.3 Az óvodai élet megszervezése

A dolgozók **munkarendjét** a tagóvoda vezetők készítik el. A munkarend kialakításánál fontos szempont, hogy a nap folyamán megfelelő létszámú dolgozó lássa el a gyermekek körüli szervezési, nevelési feladatokat.

A **házirend** tartalmazza a szülők (mint az óvodás gyermek képviselőjének) jogait és kötelességeit az óvodai életrenddel-munkarenddel kapcsolatban. Az óvodai élet a családi neveléssel összhangban oldja meg feladatait. Az óvoda a szülői igényekhez igazodva maximum 12 órát tart nyitva. A teljes nyitva tartás alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A nevelés céltudatos megtervezésével alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását.

Az óvodai nevelés megszervezésének elvei:

- a szabad játék biztosítása
- a gyerekek életkori sajátosságainak, egyéni igényeinek, szükségleteinek figyelembe vétele
- folyamatosság, rugalmasság
- rendszeresség, állandóság
- speciális fejlesztések biztosítása

Csoportok szervezése:

A csoportok az óvodába járó gyermekek összetétele szerint alakulnak, szükség szerint osztott és osztatlan csoportszervezéssel. Az óvónők felmenő rendszerben vezetik a csoportokat, a szülővel való közös döntés alapján lehetőség van csoportváltásra is.

A csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a gyermekközösség szociális hátterét, a szülők igényeit, az óvodapedagógusok véleményét, az életkori arányokat vegyes csoport esetén. Arányosan, a törvényi

előírásoknak megfelelően helyezük el az SNI -s, HHH -s, és HH -s, a nemzetiségi és a migráns gyermekeket.

A **hetirend** rendszeresen visszatérő tevékenységekből épül fel, biztosítva a gyermekek számára az állandóságot és a változatosságot. Összeállításánál figyelembe vesszük, hogy minden csoport számára biztosított legyen a megfelelő hely, idő, eszköz és nyugalom a különböző tevékenységformák gyakorlásához. Természetesen mindig szem előtt tartjuk a gyermekek igényeit, a spontán adódó helyzeteket, így a hetirend bármikor a gyermekek érdeklődéséhez alakítható.

A **napirend** rugalmas és stabil keretet ad a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (pl. ebéd, pihenés), a rugalmasság az egyéni biológiai szükségletekhez, valamint az időjárás viszonyokhoz való alkalmazkodásra vonatkozik.

A napirend tervezésénél időkereteket határozunk meg, így lehetővé válik, hogy egymás mellett párhuzamosan folyjanak tevékenységek (pl. tízórai és uzsonna mellett játék, rajz, a gyermekek megfigyelése, az egyéni képességek differenciált fejlesztése). A folyamatos napirend lehetővé teszi a játékidő teljes kihasználását, biztosítja az egyéni tempóhoz, teljesítőképességhez szükséges időt. Fontos a napirend kialakításánál a biztonságérzet, az állandóság megteremtése. Ennek érdekében a következőket kell meghatározni:

- a folyamatos étkezések időkeretét
- a közös öltöző és mosdóhasználat megosztását a csoportok között
- a pihenés kezdetét, a folyamatos felkelés időkeretét

Pedagógiai program dokumentációja

Csoportnapló

- szokás és normarend
- éves tervek (jeles napok, kirándulások, séták képesség fejlesztő gyűjtemény), értékelése
- nevelési tervek és értékelések negyedévente, eredmény függvényében felülvizsgálva tervezi a következő feladatait
- tanulást elősegítő tartalmak heti tervezése (tematikus terv), reflexió
- Vázlat (gyakornok számára kötelező)

Gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése (értékelés, mérés):

- anamnézis lap
- beszoktatási lap
- Horváth & Dubecz fejlettségmérés (kiscsoportban november hónapban; középső és nagycsoportban november és május hónapban; visszacsatolás a szülőknek évente egyéni beszélgetés keretében)
- környezeti nevelés mérése az intézmény által kidolgozott mérőeszközökkel (kiscsoportban november végén, nagycsoportban májusban)
- egészséges életmódra nevelés mérése az intézmény által kidolgozott mérőeszközökkel (egészségfejlesztési program alapján, félévente)

Nevelési céljaink megvalósítása során, a gyermekek fejlődését folyamatosan mérjük, értékeljük.

Tapasztalatainkat a személyiséglapon, illetve a csoportnaplóban rögzítjük.

A mérés, értékelés tényein, eredményein túlmenően az ezekből adódó nevelési, fejlesztési területeket, feladatokat is kijelöljük, majd rögzítjük a feladatok megvalósulását is.

A gyermekek egyéni fejlődéséről személyi anyagukba félévente írásos feljegyzés készül.

Ajánlott napirend:

Egyéni differenciált fejlesztés	6.00-tól			
	Szabad játék	7.00-ig	Közös gyülekezés összevont csoportokban	
	Gondozás, munka jellegű tevékenységek, kötetlen és szervezett tanulás	9.00-ig	Folyamatos reggeli	Speciális fejlesztések (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus)
		10.30-ig	Egyéni és csoportos fejlesztés, mindennapos mozgás	Szülői kérésre biztosított szolgáltatások (korcsolya, vízhez szoktatás)
			Levegőztetés, játék az udvaron, séta, kirándulás	
	12.00-tól			
	Gondozás	13.00-ig	Ebéd - étkezés	
	Munka jellegű tevékenységek	14.30-ig	Pihenés	
		15.30-ig	Folyamatos uzsonna	
	14.30-tól			
	Szabad játék		Egyéni és csoportos fejlesztés	Szülői kérésre biztosított szolgáltatások (hittan)
	Gondozás, munka jellegű tevékenységek	17.00-tól		
	18.00-ig		Összevont csoportok működtetése	

2. CÉL- ÉS FELADATRENDSZERÜNK

Pedagógiai programunk felfogás- és szemléletmódja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja irányvonalát követi.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszük, biztosítva minden gyerek számára az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőség meglétét. Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Törekszünk arra, hogy az óvodában eltöltött idő maximálisan szolgálja a gyermek egyéni fejlődését. Felébresztjük a gyermekekben a tudás iránti vágyat, biztosítjuk az önkifejezést, megtanítjuk az értékek megbecsülésére. A gyermekhez, mint egyedi az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk.

Megmutatjuk nekik a szeretet a szép a jó felé vezető utat, segítve a családi nevelést. Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségformáló alap funkcióján belül, olyan értékeket kívánunk eljuttatni a gyermekhez, mint a társadalmi és természeti környezet szeretete, óvása, megbecsülése, a hagyományok értéke.

Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

Célunk:

Az inkluzív pedagógiai szemlélet érvényre juttatása során a boldog gyermekkor biztosításával alakuljon a gyermek önálló, érdeklődő, érzelmeiket kifejező és befogadó, cselekvő személyisége.

Intézményünk kiemelt feladatának tekinti:

- a környezeti nevelést, a környezetbarát gondolkodás és az egészséges életmód kialakítását
- az integrált nevelést, az inkluzív pedagógiai szemlélet kialakításának támogatását
- a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése mellett, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó, esetlegesen migráns gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítését integrált nevelési rendszerben

- a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítését.

2.1 Gyermekkép

Programunk 3-7 éves gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését vállalja. Nevelési felfogásunk szerint olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akik érzelmileg gazdagok, boldogok, saját egészségüket értéknek tekintők, környezetükhöz kötődők, abban jól tájékozódók, szépre fogékonyak, önállóak, megfelelő önismerettel és önértékelő képességgel rendelkezők, nyitottak, érdeklődők, együttműködők, mások iránt toleránsak elfogadók, kreatívak, képesek az értelmes fegyelem egyensúlyának normái között élni. Mindezek segítik a gyermekek kompetenciáinak, képességeinek fejlődését.

Nevelőtestületünk hisz abban, hogy munkánknak meghatározó szerepe van a gyermekek személyiség fejlődésében. A fejlesztést az alapprogramhoz kapcsolódó környezeti nevelés programjával integrált formában kívánjuk megvalósítani. Több éve folyó munka ez, mely a pedagógusok közös gondolatává vált.

A gyermeki személyiség maximális tiszteletben tartása mellett fontos szempont a differenciált fejlesztés, a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése, az egyenlő hozzáférés biztosítása, szociális és/ vagy kulturális hátrányok csökkentése, az emberek közötti előítéletek lebontása.

2.2 Óvodakép

A gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Alapelvünk, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

Óvodánk pedagógusai elhivatottak az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére, amely magába foglalja egymás tiszteletét, elfogadását. Gondoskodnak a testi, lelki, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységről, a szabad játékról.

Tevékenységeken keresztül minden kisgyermek számára hozzáférhetően gondoskodunk az életkornak, a gyermek egyéni képességeinek megfelelő műveltségtartalmak közvetítéséről, általa olyan kompetenciák fejlesztéséről, amely alkalmassá teszi a gyermekeket az iskolai élet megkezdésére.

Az egészséges személyiségfejlődéshez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet feltételeit biztosítjuk, a jogszabályokban megfogalmazottak alapján.

Az inkluzív szemléletmóddal teret adunk az integráció, a differenciálás és az esélyteremtés érvényesülésének. Befogadó légkörben olyan módszer kombinációkat alkalmazunk (drámajáték), amely kiemelten segíti a társadalmi (nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek), szociális (HH, HHH) és sérülésből fakadó kisebbséghez tartozó gyermekek beilleszkedését, fejlesztését, és közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó és/vagy migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az alapvető emberi- és szabadságjogok védelmét.

2.3 Inkluzív pedagógia

Óvodánk nevelési folyamatában az egyenlő bánásmód biztosítását az inkluzív (befogadó, együttnevelő) pedagógiai szemlélet érvényesítésével kívánja elérni. Az inkluzív pedagógia elveit akkor is alkalmazzuk, ha van óvodánkban integrálandó gyermek, és akkor is, ha nincs.

2.3.1 A befogadást segítő alapelvek

- Biztonságos légkör, kiegyensúlyozott óvodai környezet biztosítása
- A gyermek megértése, a gyermek iránti bizalom, a gyermekkel való együttműködés, ahol fontos a gyermek véleménye, ötlete, elképzelése
- A gyermeki szükségleteknek megfelelő nevelési célok megfogalmazása
- Az inkluzív szemléletmód biztosítsa az integrációt, a differenciálást és esélyteremtést érvényesülését
- Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódjon
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az egyenlő esélyek biztosításával
- A nevelőmunka eredményessége érdekében együttműködő, pozitív munkakapcsolat a nevelőtestület és a nevelőmunkát segítők között
- Szülőkkel való partneri kapcsolat a gyermek fejlődése érdekében
- Az óvoda – iskola közötti átmenet megkönnyítése
- Az integrált neveléssel a különbözőségek elfogadása, elfogadtatása
- A multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése

2.3.2 Differenciálás – hátránykompenzálás, tehetséggondozás, komplex személyiségfejlesztés

Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő munkája során vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában, mely a komplex személyiségfejlesztést eredményezi.

A differenciálás óvodai értelmezése:

A gyerekek megismerésére épülő egyéni különbségek felismerése és a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelő fejlesztés.

A differenciálás lehetőségeinek megvalósulása:

- a tevékenységek időtartamában
- a tevékenységek munkaformáiban
- eszközök megválasztásában
- az egyénre szabott módszerekben
- műveltségterületek közvetítésében
- az egyéni fejlettségi szinthez igazodó követelményekben
- és a szervezeti keretekben

Felzárkóztatás

Időt és lehetőséget kell biztosítani az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek, képességek elmélyítésére, korrigálására. A lemaradás megelőzhető, ha természetes módon fejlesztjük a gyermekek képességeit, illetve tudatosan alkalmazzuk a prevenció módszerét.

Ha azt tapasztaljuk, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnál, abban az esetben az óvodapedagógusnak vissza kell térnie a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatnia következő szintre.

A felzárkóztatás szervezeti kerete, színtere a játék.

Tehetséggondozás

Az óvoda feladatai közé tartozik, a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. Tehetséges az a gyermek, aki valamely területen speciális, kiemelkedő képességekkel rendelkezik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- felismeri a gyermek képesség-, részképesség-gyengeség tüneteit, kiemelkedő képességeit, a viselkedésében bekövetkezett változásokat
- felhívja a szülő figyelmét a gyermek kiemelkedő képességére

- az esetleges problémákról korrekt módon tájékoztatja a szülőt, játékos fejlesztési ötletek átadásával elősegíti, hogy a szülő hatékony segítőjévé váljon gyermekének, és képes legyen kooperatív módon együtt dolgozni az óvónővel
- az észlelt probléma jellegétől függően segítséget kér más szakembertől (orvos, pszichológus, utazó-gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus)
- a szabad játék során, saját csoportjában biztosítja minden gyermek számára az egyéni fejlődéshez szükséges feltételeket
- folyamatosan felkészül, ezzel elősegíti a differenciált, egyéni bánásmód tudatos alkalmazását, a gyermeki személyiség komplex fejlesztését

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- a környezet megismerésére és védelmére, megóvására való nevelés
- a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

Ennek érdekében feladataink:

- a célok eléréséhez szükséges feltételek biztosítása
- a fejlesztés tartalmának az egyén fejlődéséhez igazodó tervezése, alakítása
- a személyiség teljes megismerésére törekvés az optimális fejlesztés érdekében
- az esélyegyenlőség biztosítása minden gyermek számára
- a nevelés oktatás színvonalának folyamatos fejlesztése a külső és belső igények, a változások figyelembe vételével

3.1 Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Cél:

Testi-lelki fejlődésében kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk.

Feladatok:

- **A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, kielégítése**

Legfontosabb feladatunknak tekintjük a gyermek komfortérzetének, testi és lelki igényének, szükségletének kielégítését, az egészséges életmódhoz szükséges készségek, képességek megalapozását.

A gondozás szorosan kapcsolódik, integrálódik a különböző tevékenységekhez: a játékhoz, a munkajellegű feladatokhoz és a tanuláshoz.

A gyerekek egészséges életrendjét a napirendi szakaszok folyamatossá tétele teremti meg. A gyerekek a gondozási műveleteket egyéni szükségleteiknek megfelelően akkor, úgy és olyan ütemben végzik, ahogyan erre képesek. Ebben a folyamatban a gyermeket az óvónő és/vagy a dajka, pedagógiai asszisztens segíti a differenciált fejlesztés biztosításával.

A gondozási tevékenységek teljesítése az *önkiszolgálásra* épül és az önállóság kialakulását segíti.

Az **egészségügyi szokások** kialakítása során erősítjük, illetve motiváljuk a gyermek önálló tevékenységét, figyelembe vesszük önállósulási törekvéseit. Törekszünk a családi és az óvodai nevelés összehangolására.

Hangsúlyt helyezünk a testápolás igényének kialakítására. Az egyéni fejlettségi szintnek, tempónak megfelelően, a folyamatosság elvei szerint szervezzük a gyermek tevékenységét. A mosdót a szükségleteiknek megfelelően önállóan vagy segítséggel használják. Figyelünk arra, hogy a tevékenységeket helyes sorrendben végezzék, és a szokások stabilan belsővé váljanak.

Az **öltözködési** szokásokat kialakítjuk és fejlesztjük. Az egészség védelmében figyelemmel kísérjük a megfelelő ruha és cipőhasználatot, igyekszünk az időjárásnak megfelelő öltözködésre szoktatni a gyermeket a szülőkkel együttműködve.

Fontosnak tartjuk, hogy az öltözködés esztétikája, illetve az öltöző rendjének, tisztaságának megőrzése, helyreállítása fokozatosan, biztosan váljon minden gyermek igényévé. Az öltözőben (lehetőségeinkhez képest) igyekszünk megteremteni az egyre önállóbb cselekvés lehetőségét. Kiscsoporttól törekszünk arra, hogy az öltözködés sorrendjét megtanulják, alkalmazzák. A hőmérsékletnek megfelelően önálló döntéseket tudjanak hozni ruházatukról.

Az **étkezés, egészséges táplálkozás** feltételeit esztétikus környezetben biztosítjuk. Óvodánkban az étkezés az önkiszolgálás és a naposi munka tevékenységén keresztül a folyamatosság elvei szerint valósul meg. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést, a kulturált étkezés szabályainak megismertetését, betartását. Folyamatosan szoktatjuk őket az étel elfogadására, az új ízekkel való ismerkedésre. Egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a folyadékpótlásra

A gyerekek eltérő táplálkozási szokásait a szülők segítségével igyekszünk megismerni, ezeket kellő toleranciával kezeljük. Az egészség megőrzés érdekében hangsúlyt fektetünk a fogyasztói, táplálkozási, ételmiszerhygiéniai, ételkészítési ismeretek szokásainak alakítására.

A gyermek betegségéből adódó eltérő táplálkozási igényt a szülők által benyújtott orvosi igazolás alapján figyelembe vesszük.

A gyermek fejlődéséhez szükséges a délutáni **pihenés, alvás**. Az életkori és egyéni igényeknek megfelelően biztosítunk lehetőséget a pihenés, alvás időtartamára. A gyermek alvási szokásait a szülőkkel megbeszéljük. A nyugodt pihenéshez biztosítjuk a csendet, nyugalmat.

- **A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, mozgásigényének kielégítése a harmonikus összerendezett mozgás, testi képességek fejlődésének elősegítése**

Az egészséges életvezetéshez feltétlenül hozzátartozik a rendszeres mindennapos edzés, mozgás.

A **mozgás** öröm, a gyerek szervezetének szükséglete, fejlődésének mozgatója, jelzés testi-lelki állapotáról. A gyerekek mozgásigénye egyénileg eltérő. Mozgásigényük kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják. Megtanulják felismerni testi képességeik határait, a veszélyhelyzeteket és azok megelőzését. A termet az óvónő úgy alakítsa ki, hogy abban legyen mozgásra alkalmas sarok vagy teremrész, de a gyermekek testi épsége ne legyen veszélyeztetve.

A mindennapi testnevelés beépül a napirendbe, célja, hogy megalapozza a rendszeres mozgás igényét. Az életkori és az egyéni képességeknek megfelelő nehézségű mozgásos feladatokat szervezünk az udvari játék idejében is.

A **lég- és napfürdőzés** minden nap biztosított gyermekeink számára. Az udvaron, illetve a levegőn való időtöltés a délelőtt és a délután folyamán is elengedhetetlen, nem maradhat el, kivéve, ha az időjárás egészségkárosodást okozhat (UV-sugárzás, erős szél, köd, szmog riadó, -10 fok alatti hőmérséklet, stb.).

A **vizes edzés** önkéntes, nem erőltetjük, de ösztönözzük a részvételt. Nyáron biztosítjuk a pancsolás, zuhanyozás lehetőségét.

Hűvösebb időben ügyelünk arra, hogy fokozottabban mozogjanak gyermekeink. Edzési lehetőséget biztosítanak a **séták, kirándulások** szervezésével, amelyek ne csak az ismeretszerzést, de a teherbírást, az izomrendszer növekedését, az állóképességet, az ellenálló-képesség edzettségét is szolgálják

A gyermek **egészségének védelme** érdekében figyelmet fordítunk kisebb rendellenességének megelőzésére, korrekciójára szakemberekkel és a szülővel együttműködve. A sajátos szükségletből adódó segédeszközök használatát segítjük, valamint a gyermekkel és társaival elfogadtatjuk (pl. szemüveg, hallókészülék).

A gyermekek által befolyásoljuk, alakítjuk családok egészséges életvitelét, életmódbeli szokásait

- **A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása, betegség és baleset megelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása**

Az óvoda helyiségei (csoportszoba, mosdó, öltöző, udvar) a gyermek szükségletei szerint vannak kialakítva, biztosítva az egészséges és higiénikus környezetet. Megfelelő játékerületek kialakításával lehetőséget adunk a csoportos és egyéni elfoglaltságra is. A tiszta, ép játéktér, játékok és berendezések a gyermekek tevékenységeit szolgálják. Biztosítjuk az óvoda helyiségeiben a megfelelő világítást, a folyamatos légcserét szellőztetéssel, a levegő páratartalmának növelését párologtató használatával.

A gyermekek testi épségét biztonságos tárgyi feltételekkel, a felmerülő hibaforrások megszüntetésével, a szokás és normarend kialakításával, betartatásával biztosítjuk. A gyermekek számára játékos baleset- és tűzvédelmi foglalkozásokat szervezünk, a tevékenységek előtt felelevenítjük a balesetvédelmi szabályokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- megteremti az egészséges, balesetmentes óvodai környezetet.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód érdekében alakítja ki a napirendet
- kialakítja az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó szokás-szabályrendet, megalapozza a környezettudatos magatartást
- a sajátos szükségletből adódó segédeszközök használatát segíti, támogatja, elfogadtatja
- igényes a saját és a környezetében lévők (dajka, gyermek) megjelenése iránt
- a családdal való közös nevelési szemlélet kialakítására törekszik

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- igényli a tiszta, esztétikus környezetet, képes a tisztaság, a rend megóvására
- önállóan és kulturáltan étkezik (megfelelően használja az evőeszközöket, képes tálból szedni, önteni, eldönteni a fogyasztandó étel mennyiségét, esztétikusan terít, asztal rendjére vigyáz, higiénikusan étkezik, szalvétát használ szükség szerint, étkezés közben halkán beszélget)
- tud az időjárásnak megfelelően öltözködni (megfelelő sorrendet alakít ki, cipőt fűz- köt, gombol, csatol, zipzáraz)
- a ruházatát önállóan rendbe teszi, erre való igényessége kialakul
- kialakul a mozgás igénye, mozgása koordinált, izomzata életkorának megfelelően fejlett
- önállóan tisztálkodik, használja a tisztálkodási eszközöket, igényli teste tisztaságát
- tudja miért fontos a személyi higiénia, tud az orvos gyógyító szerepéről
- jártassá válik azokban a szokásokban, amelyek a napi életritmusának megszervezéséhez szükségesek.

Egészségfejlesztő program nyomon követése, mérés értékelése

Az egészségfejlesztő programot a csoportnaplóban negyedévente megtervezett és értékelt nevelési tervek, valamint a tematikus tervek tartalmazzák.

A gyermekek egyéni fejlődését félévente mérjük, a megfigyelés módszerét alkalmazva az intézmény által kidolgozott mérőeszközzel. Értékeljük, dokumentáljuk, mely a gyermekek személyi anyagába kerül. Az eredményekre építve fogalmazzuk meg további nevelési feladatainkat, az egyéni fejlesztéseket.

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél:

A gyermek érzelmi élete legyen kiegyensúlyozott, felnőttekkel és társaival legyen együttműködő.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció szoros kapcsolatban van. Elsődleges feladatunk az intézményes nevelésbe való beilleszkedés elősegítése, az óvodai és az iskolai lét alapját képező szociális kompetenciák fejlesztése. Olyan szociális képességek fejlesztése, mint a kapcsolatfelvétel, a társakhoz, a pedagógusokhoz való viszonyulás készsége, a feladatvállalás készsége, valamint az elemi szintű szociális erkölcsi érzék kialakítása.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, stb.), és akaratának (önállóság, fegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) szokás és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és hozzá segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja. Arra nevelünk, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A szociális készségfejlesztő technikák közül a modellnyújtás, a játék, a problémamegoldás, a megerősítés, a mesék, történetek megbeszélése, valamint a szenzitív környezeti játékok kiemelt szerepet kapnak a gyermekek integrálásában, az óvodás csoportok mindennapjaiban.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus és nevelést segítő az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtésével - az anyaszerep részbeni átvállalásával, - empatikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel. Legyen jellemző a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatokra a pozitív érzelmi töltés.

Beszoktatás

A beszoktatás hangulata derűs, bensőséges légkörben történjen. A szülők igénye alapján lehetőséget adunk az anyás beszoktatásra. Figyelembe vesszük a családok értékrendjének sokféleségét, eltérő szokásaikat, annak hiányosságait, erényeit, tájékozódunk az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésről. Ennek érdekében óvodába lépés előtti környezettanulmányt végzünk, ahol felvesszük a gyermek anamnéziséét, valamint lehetőséget nyújtunk arra, hogy bepillantsanak óvodánk életébe (nyitott kapu program).

A gyermek személyiségének pozitív fejlődése érdekében fontos, hogy az óvodai nevelés és a családi nevelés szoros együttműködésben történjen, ennek alapja pedagógus és a szülő jó kapcsolata. Arra törekszünk, hogy gyermekeink a beszoktatási idő elteltével szívesen jöjjenek óvodába. Ennek érdekében mindennapjainkat a dicséreten, segítségnyújtáson, pozitív példa kiemelésén túl, a vidámságnak és örömnak kell áthatnia.

Az első időszakban a gyermekek megismerkednek egymással, jeleikkel, az óvoda helyiségeivel, eszközeivel és az őket körülvevő felnőttekkel, a különböző területeken alkalmazható szabályokkal, szokásokkal. Igyekszünk elősegíteni az egymásra figyelő, egymást szerető közösség kialakulását. Az együtt játszás, tevékenykedés által kiváltott öröm hatására ismerjék meg és alkalmazzák a közösségi élet szabályait, melyek elősegítik a közösségi magatartás és a közösségi érzelmek alakulását.

3.2.1 A közösségi élet szokásai, közösségi magatartás

A gyermek beilleszkedését a közösségi élet szokásainak alakításával segítjük. Ennek alapja a közös élet biztonságának, nyugalmanak, a gyermekek védettségének, a közösségi érzelmek alakulásának megteremtése, szociális kompetenciák fejlesztése.

Az óvodapedagógus legyen első számú modell, példakép, a nevelőmunka kulcsszereplője. Az óvodapedagógus munkáját szorosan együttműködve a dajka és a pedagógiai asszisztens segítse elő, kapcsolatuk legyen összehangolt, kiegyensúlyozott, kommunikációjuk mind a gyermekekkel, mind egymással példaértékű. Magatartásukkal nyújtsanak példát a különbözőségek elfogadására, a társas együttműködés, egyénre szabott konfliktuskezelés formáira.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a kapcsolatfelvételre való belső igény, az erre való képesség kialakítása
- a közösségi együttélés szabályainak, normáinak kialakítása
- a gyermekek erkölcsi képességeinek fejlesztése (alkalmazkodó képesség, tolerancia, empátikus készség, felelősségérzet, kötelességtudat, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- akarati tulajdonságok fejlesztése (biztonságérzet, önállóság, önbizalom, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat)
- gyermek én tudatának alakulását segítő, önkifejező és önértékesítő törekvések támogatása
- társas tapasztalatok (ok-okozati összefüggések) során a gyermekben tettei következményeinek megláttatása, az életkori sajátosságnak megfelelően, alá- és fölérendeltségi viszony elfogadása, elfogadtatása
- a baráti kapcsolatok elősegítése, erősítése, megszilárdítása (együttműködés, egymás tevékenységére való odafigyelés, türelem, egymás meghallgatása, segítségnyújtás)
- fokozatosan alakítja a gyermekek konfliktustűrő és megoldó képességét, bizalommal támogatja a konfliktust okozó gyermek önálló megoldásra irányuló törekvéseit
- a gyermekek magatartás-, illetve viselkedéskultúrájának fejlesztése
- az egyéni külső-belső tulajdonságok, különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés
- az eltérő képességű és viselkedésű gyermekek fejlődését leginkább serkentő egyéni bánásmód, differenciálás tervezése, alkalmazása
- a hagyományok, megemlékezések, egymás kultúrájának megismerése, amely elősegíti az erkölcsi értékek, normák kialakulását, megbecsülését

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- önként, szívesen jár óvodába
- szívesen van együtt társaival és igényli társaságukat
- kialakítja magának azt a társaskört, melyben szívesen tevékenykedik, de nem utasítja el a többieket sem
- kapcsolatteremtő társaival, a felnőttekkel és más csoportbeli gyerekekkel
- alkalmazkodik a csoport szokásaihoz
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait
 - használja az udvarias kifejezéseket (kérem, köszönöm, tessék)
 - figyelmesen meghallgatja a felnőttet és társait
 - elfogadó, segítőkész társaival és a felnőttekkel
 - keresi a megoldást a problémahelyzetekben
 - elfogadja az alá-fölé és mellérendeltségi viszonyokat
 - képes együttműködni, a közösségért feladatot végezni
 - felelősséget érez vállalt feladataiért, akkor is igyekszik elvégezni, ha ez nehézséget okoz számára

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

3.3.1 Anyanyelvi nevelés

Cél:

Fejlődjön a gyermekek anyanyelvi kultúrája, kommunikációs képessége.

Az anyanyelvi nevelés része az óvodai élet minden mozzanatának, komplex módon érvényesül a nevelési folyamatban. A beszédfejlődés természetes színtere a játék. Feladatunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, szókincsbővítés, a meglévő ismeretek, tapasztalatok nyelvi kifejezésére nevelés.

Az óvodai nyugodt, derűs légkör, inger gazdag környezet, ösztönöz a szóbeli megnyilatkozásra. A gyermek minél több beszédet hall, annál több kedvet kap a megszólaláshoz. Az óvodapedagógus közvetítő szerepe kiemelkedő a mindennapi kommunikáció során, hiszen a gyermekutánzás útján sajátítja el a kommunikációs folyamatokat. Az óvónő választékos, szép, tiszta beszéde automatikusan alakítja a gyermek tévesen használt kifejezéseit, szóhasználatát, fontos szerepe van az utánzásos mintakövetésnek.

Az óvónő minden tevékenységi forma alkalmával kezdeményez beszélgetést, párbeszédet a gyerekekkel, különböző típusú kérdésekkel, a gyermekek gondolkodását irányítva serkenti beszédre őket. A gátlásosabb, hallgatagabb gyermekek megnyilatkozása kiemelt figyelmet kap. Testközeli kapcsolattal, spontán beszélgetésekkel, türelemmel próbáljuk előcsalogatni beszédkedvét.

Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. Feladatunk megteremteni a beszélgetés, beszélgetés lehetőségét. Ezt segítjük elő az anyanyelvi játékok szervezésével, felkínálásával is.

Beszélgetések, kezdeményezések során egymás kivárása, végighallgatása segíti a beszédfigyelem kialakulását. Fontos szerepe van a testbeszédnek, a mimikai kifejezés ismeretének és használatának.

A nevelési ciklus utolsó évében különös figyelmet fordítunk a tisztán artikulált, jól hangsúlyozott, folyamatos beszéd kialakítására, szükség esetén a lényegre törő tartalom megfogalmazására. Legkoncentráltabban a mese, vers, mondókázás, nyelvi játékok, szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő

beszélgetések és a közös társalgások során fejleszthető a gyerekek beszédkultúrája, ám az anyanyelvi nevelés a többi képességfejlesztésnél is fontos szerepet tölt be.

Anyanyelvi fejlesztő munkánkhoz logopédus segítségét vesszük igénybe.

Az óvodapedagógus feladatai:

- magas szintű anyanyelvi kultúrája, műveltsége, felkészültsége segíti a nevelés gyakorlatát
- törekedjen arra, hogy a saját és a gyermekek beszédében is megjelenjen a kifejező beszédhasználat, változatos szókincs, nyelvi fordulatok alkalmazása
- az anyanyelvi feladatokat egyénre szabottan tervezi és valósítja meg
- a fejlesztésben anyanyelvi játékokat alkalmaz
- kommunikációs készség fejlesztése verbális és non-verbális szinten
- megfelelő hangszín, hangerő, beszédritmus kialakítására törekszik
- beszédfigyelem kialakítása, aktív és passzív szókincs fejlesztése
- beszédhibák korrigálása (logopédus segítségével)
- önálló mesemondásra, szövegalkotásra való ösztönzés
- lehetőség megteremtése arra, hogy gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak
- képolvasás, beszédészlelés, - értés, nyelvhelyesség fejlesztése
- auditív és verbális emlékezet, figyelem, képzelet és fantázia fejlesztése
- tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját az életkori sajátosságok figyelembevételével

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- megfelelő szókinccsel rendelkezik
- képes gondolatait kifejezni, elvont kifejezéseket használ, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal
- az utasításokat megérti és követi azokat
- nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzi mondatait (szórend, ragok, jelek, képzők stb.)
- minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot
- szövegértése kialakult
- képolvasásban összefüggéseket fogalmaz meg
- szívesen, önállóan mond mondókát, verset, mesét
- szóban egészíti ki az ismert meserészleteket
- szívesen vesz részt dramatikus és mimetikus játékokban
- alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés) végig hallgatja, és megérti mások beszédét
- tisztán ejti a magán és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek

3.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés

Cél:

Fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei, váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Az értelmi fejlesztés, nevelés a tanulás alapja. A játékban és egyéb tevékenységekben új és új ismeretekkel gazdagítjuk a gyermek tudásszintjét. Lehetőséget biztosítunk a tapasztalati úton szerzett önálló felismerésre, következtetések levonására, az ok-okozati összefüggések felismerésére, az ismeretek rendszerezésére.

Rávezetjük a fejlődés, változás megértésére, fejlesztjük a problémamegoldó, és feltáró képességet a természet megfigyelésével, a minket körülvevő változások érzékeltetésével.

A fejlesztés során a gyermekek képzeletét, öntevékeny és kísérletező kedvét, kreativitását mozgósítjuk. Az emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás olyan fokú fejlettségét kívánjuk elérni, mely által képessé válnak élményeik feldolgozására, tapasztalataik alkalmazására, hogy meglássák a problémákat, előrevetítsék azt, és keressék a megoldást.

A környezetükben szerzett ismereteiket segítjük felhasználni a nevelés más területén is. Segítjük őket abban, hogy örülni tudjanak a megszerzett tudásnak, a problémák megoldásának.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek érdeklődésének felkeltése, irányítása
- a változatos tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése
- ösztönöz a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására
- az értelmi képességek differenciált fejlesztése:
 - érzékelés, észlelés (vizuális, auditív, téri), intermodalitás
 - figyelem összpontosítására való képesség
 - képzelet
 - alkotóképesség fejlesztése
 - emlékezet, szerialitás

- gondolkodás (gondolkodási műveletek, problémamegoldás, ítéletek alkotása, ok-okozati összefüggések, fogalmi gondolkodás)

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- érdeklődő az új ismeret iránt
- bevonható a kezdeményezésekbe
- felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, egyszerű következtetésekre képes
- eredményesen old meg feladatokat
- várja, hogy iskolás legyen
- képes figyelmét koncentrálni, visszaemlékezni eseményekre

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

4.1 Játék

Cél:

Fejlődjön a gyermek személyisége: érzelemléviága, szocializációja, mozgása, értelmi képességei, kommunikációja.

A játék a gyermek alaptevékenysége, spontán és önkéntes. A gyermeki személyiségfejlődés egészének tükré, a tapasztalás és ismeretszerzés fő forrása, az érzelmek kiélésének színtere, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma.

A játék által elemi jártasságok, készségek, képességek alakulnak ki, fejlődik egymás megismerése, megértése, a másik tevékenységének tiszteletben tartása, a másság elfogadása. A közös játék a közösségi élet alakulásának alapja.

A játék fejlődését nagymértékben befolyásolják az élmények, benyomások, tapasztalatok, melyeket a gyermekek a családban és az óvodában szereznek meg. Az élményszerzés lehet spontán és az óvónő által tudatosan irányított, melyre az óvónőnek nagy figyelmet kell fordítania.

A program koncepciója sugallja, hogy minél jobban ismerjük meg természeti és társadalmi környezetünket. Mindennapok játékában megjelenik a dramatikus elemeket hordó szenzitív környezeti játékok, valamint a séták, kirándulások tervszerű ütemezése és megvalósítása, melyek élményt kínálnak a játékfajták tartalmának gazdagítására.

A sokszínű játék biztosításával segítjük a gyerekek érzelmi, értelmi, mozgásos, és kommunikációs fejlődését, támogatjuk a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek, fantáziájának, kreativitásának kibontakozását, a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

A játék feltételei:

A játékhoz szükséges időt egész nap biztosítjuk a napirend keretein belül. A gyermek az óvodába érkezéstől hazamenetelig saját szabad döntése alapján választhat a játéktevékenységek közül.

A játékhelyeket úgy alakítjuk ki, hogy jól elkülönítettek, de variálhatók legyenek, hogy a gyermek elképzelése szerint alakíthassa a teret, használhassa a csoportszoba eszközeit. Lehetőséget biztosítunk rajzolásra, mintázásra, barkácsolásra, mozgásra, bábozásra, dramatizálásra, éneklésre is.

A szabad játék lehetőségét, feltételeit az óvodakertben, a szabadban is biztosítjuk. Az épített eszközök mellett módot adunk a csoportban lévő játéktevékenységek folytatására az udvarra vitt eszközökkel (szerepjáték, építőjáték, rajz, gyurmázás stb.) Biztosítjuk a mozgásos, ügyességi, sportjátékok, szerepjátékok, közlekedési játékok tereit. Élünk a játszóterek által nyújtott lehetőségekkel a séták, kirándulások alkalmával.

A gyermeki ötlet, elképzelés megvalósításához nélkülözhetetlen a megfelelő játékeszköz. Az eszközök használata rávilágít a gyermeki gondolkodásra, képzelőerőre és valóságismeretre. Az eszközök között megtalálhatók a készen vásárolhatók, az óvónő és a gyermek által készített és a gyűjtött eszközök is. A játékszerek szolgálják a gyermek manipulációs képességének, értelmi és érzelmi képességének fejlődését.

A pedagógiai programban jelentős szerepet kap a környezeti ismereteket fejlesztő játékok készítése, használata. A természet kincseit felhasználjuk a játékban. A természet nyújtotta lehetőségek a játéktevékenység helyszínei is lehetnek (bokrok – bújócska, árok – ugróiskola, stb.)

4.1.1 Játékfajták a játék tartalma alapján

4.1.1.1 Gyakorlójáték

Gyakorlójátéknak tekintjük az olyan játékot, amely során a gyermek tárggyal vagy tárgy nélkül műveleteket ismétel, funkciókat gyakorol saját öröme, s így tapasztalatokat szerez tárgyi környezetével kapcsolatban.

A gyakorlójáték során a gyermek ismerkedik a játékok tulajdonságaival, megfigyeléseket végez a tárgyra vonatkozóan, mondatokat és mozdulatokat gyakorol be, fejleszti ügyességét, koordinálja mozgását. A gyakorlójáték eredményeképpen a gyakorolt funkciók működőképesek lesznek, s ezáltal fejlődnek.

A gyermekek egymás melletti játéka során, ez a játékforma lehetőséget teremt a társak szándékának megismerésére, a velük való kapcsolatfelvételre, az együttes játék igényének a kifejezésére.

A gyakorlójáték fejlődésével szoros összhangban bontakozik ki a gyermek személyiségét döntően befolyásoló érzelmi élete.

A gyakorlójátékból a szimbolikus játékba való átmenet feltétele a tárgy képzetének kialakulása. A gyakorlójátéktól a szerepjátékig való fejlődést különösen azoknál a gyerekeknél segítjük, akik tartósan a gyakorlójáték szintjén maradnak.

4.1.1.2 Szimbolikus játék

A szimbolikus játék az a játék, amelyben a gyermek fiktív, vagy valóságos élményeit – ami lehet kitalált vagy valóságos személy, állat, gyermekek, természeti jelenség – sajátos játékkörülmények között, „mintha-helyzetben” megelevenít. Meghatározó alappillérei a fantázia, a mintha-helyzet, az utánzás és a szerep.

Felosztása:

- szerepfelvétel nélküli **utánzó játékok** (Mások tevékenységének pontos leutánzása, amelyben még nem jelenik meg a szerep.)
- **fantázia** szimbolikus **játékok** (Az utánzás a szerep arányaiban már sokkal erőteljesebben érvényesül, de az egész játék a gyermeki fantáziára épül, kipótolja a valóságos életről szerzett ismeretek, tapasztalatok hiányosságait. A képzelet akkor jelenik meg először a játékban, amikor a gyermek valamilyen tárgyat más tárggyal helyettesít, későbbiekben a tárgyak kiiktatódnak, majd a valóságos tárgyak eredeti funkciójukból és eseményekből kiragadva új kombinációkba kerülnek.)

- **szerepes** szimbolikus **játék**: tematikus (téma szerinti - szerepjáték), bábozás, dramatizálás

Szerepjáték

Az óvodáskorú gyermek legjellemzőbb játékfajtája. A szerep dominanciáját érvényesítő játék a szimbolikus játéknak az a csoportja, amelyben a szerepbeleélés adja meg a játék egész hangulatának örömét. Szerepjáték során a gyermekek a felnőttek szerepét, tevékenységét és a felnőttek közötti sajátos viszonylatokat alkotják újra, kifejezik gondolataikat, érzelmeiket, élményeiket, tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket.

A szerepjáték feltételezi a gyermekek önállóságát, kezdeményező-készségét. A vállalt szerepeken keresztül a gyermekek megjelenítik a számukra lényeges mozzanatok a valóságból, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak az egymás közötti társas kapcsolatok. A létrejövő tartalmas játékban a gyermekek alkalmazkodnak társaikhoz, beszélgetnek a szerepvállalás során, ezáltal fejlődik képzeletük, beszédképességük, együttes cselekvőképességük.

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, megismerhetjük általa a gyermek egyéniségét, alakíthatjuk a társakhoz való viszonyát.

Bábozás és dramatizálás

E tevékenységek során a gyermekek közvetlenül szabadon jelenítik meg irodalmi élményeiket. A gyermekeket rendszeresen ismétlődő meseélményekhez juttatjuk, modellt adunk egy- egy mesehős megformálásához. A gyerekekkel közösen készített kellékeket, eszközöket használunk, fokozva a beleélő képességet, önkifejezést.

A bábozási kedv erősítését egy-egy kedvenc bábbal is segíthetjük, általuk-, újra élik a meseélményeket, úgy hogy a saját elképzeléseiket, vágyaikat helyezik előtérbe.

4.1.1.3 Konstruáló játék

A konstruáló játék az alkotó játéknak az a tipikus formája, amelyben a gyermek a környezet tárgyainak, eszközeinek kombinatív felhasználásával, esetleg megmunkálásával tárgyyszerű alkotásokat hoz létre játékához, vagy az alkotás örömeért.

Felosztása:

- építőjáték
- barkácsoló tevékenységek
- konstrukciós játék

A konstruálás legegyszerűbb formája az **építőjáték**, amelyben először csak rakogtat, kapcsolódás nélkül illeszt össze, majd minta vagy saját elgondolása alapján alkot, épít valamit.

A konstruáló játék egyik legjellemzőbb válfaja az ún. gyermeki **barkácsolás**. A természetben gyűjtött anyagokból az érdeklődő gyermekekkel barkácsolunk, melyeket a gyermekek játéktevékenységükben felhasználhatnak.

Ezen tevékenységek hozzásegítik a gyermekeket önmaguk megismeréséhez, s ezáltal az egyre jobban mélyülő alkotáshoz. A gyermek által készített eszköz fő eleme vagy kiegészítője lehet építőjátékának, szerepjátékának, dramatikus játékának, bábozásának.

4.1.1.4 Szabályjáték

Lényege a bennük érvényesülő szabály jellege (tartalom, bonyolultság). A szabályjáték alkalmas a szabálytudat elmélyítésére, az akadályok legyőzésére, az akarat, a kitartás, az önuralom erősítésére (a kudarc elviselésére, a győzelem szimpatikus átélésére). A szabályjáték hozzájárul a gyermekek közötti kapcsolatok erősítéséhez, a kölcsönös tisztelet megalapozásához.

Felosztása:

- Mozgásos szabályjátékok:
 - testnevelési játékok
 - dalos és mondókás népi játékok
 - fogócskák, bújócskák
 - labdajátékok, mozgásos versenyjátékok
- Értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok:
 - társasjátékok
 - képes kirakó
 - dominó
 - kártyajátékok
 - nyelvi játékok stb.

A mozgásos játékok változatosságukkal biztosítják a mozgásszervek sokoldalú fejlődését, az egészséges testi fejlődést.

Az értelemfejlesztő szabályjátékok az értelmi funkciók (pl. érzékelés, tapintás, hallás) fejlődésére hatnak. Hozzájárulnak a figyelemösszpontosítás, a figyelemmegosztás, a megfigyelőképesség alakulásához. Segítik az ismeretek felidézését, a gyors reagálási képességet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- megteremti a szabad játék feltételeit (a játékhoz való nyugodt légkört, a játék folyamatosságát, a megfelelő helyet, időt, eszközt)
- tudatos jelenlétével indirekt módon irányít, utánozható mintát ad
- türelmes magatartásából a gyermek érezze a felnőtt jelenlétét, védő szeretetét, tudatosuljon benne, hogy van, akihez bizalommal fordulhat
- biztosítja a gyermekek számára a szabad döntés lehetőségét a játékfajták, játszótársak, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában
- ötletek, helyzetek, lehetőségek kihasználása a sokszínű játék kialakításához
- teret enged a gyerekek játékanak folyamatos gazdagítására, hogy akár több napon keresztül is folytathassák megkezdett játékukat
- az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a teremben, az udvaron, a kirándulások helyszínein
- az egyéni eltérések tolerálása érdekében:
 - a gyermekek jelzéseinek megfigyelése, az információk értékelése
 - az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése
 - az egyéni szándékok, elképzelések támogatása
 - konfliktushelyzetekben az egyén bevonása a megoldásba
 - az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése
 - a gyermekek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása
 - közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a megfelelő tapasztalatok, élmények alapján játékában domináns a szerepjáték
- kialakult a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
- tud társaihoz, valamint a játék szabályaihoz alkalmazkodni
- betartja a játék és a társas viselkedés normáit
- az általa kedvelt mese, vagy történet hozzá közelálló mozzanatait dramatizált szövegben, mozdulatokban, bábok segítségével visszaadja
- képes a különféle anyagok kombinálására, bonyolultabb építmények készítésére

4.2 Külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Alakuljon ki a gyermekekben pozitív érzelmi viszony a természethez, az emberi alkotásokhoz, értékrendjükben jelenjen meg a természetvédelem, az értékmegőrzés.

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,

Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát,

Ha terved egy életre szól - embert nevelj !”

(kínai közmondás)

Természetbarát gyermek csak természetbarát környezetben nevelődhet. Keressük azokat a lehetőségeket, amelyekkel a gyermekek természeti és társadalmi környezetének megismerését színesebbé, sokoldalúbbá tudjuk tenni. Fontos számunkra, hogy segítségünkkel tanulják meg szépnek látni a természetet, hiszen ha megszeretik, vigyázni fognak rá felnőtt korukban is. Arra neveljük őket, hogy őrizzék az ember és természet által alkotott értékeket, a helyi és néphagyományokat, szokásokat.

Tagóvodáink helyi sajátosságoknak megfelelően ápolja a népi hagyományokat, „hungarikumokat”, melyet nevelő munkájában érvényesít, dokumentumaiban megjelentet. (évesterv, tematikusterv stb.)

Lehetővé tesszük, hogy a természet felfedezése közvetlen érzékelés, észlelés útján történjen. Kihasználjuk a gyermekek érzékenységet, az érzelmi ráhatás módszerét gyakorivá tesszük. Kiemelt szerepet kap az érzékszervek érzékenyítése, a tapintás, látás, hallás, szaglás, ízlelés képességének fejlesztése szenzitív játékokkal. Arra neveljük a gyermekeket, hogy szeressék és óvják a körülöttük lévő növény- és állatvilágot, megalapozzuk ökológiai szemléletüket az élőlények hasznosságának, a tápláléklánc értelmének megismertetésén keresztül. A kerti munkák során, a növények és állatok gondozása közben megtanulják a felelősségvállalást.

Megismertetjük, megtapasztaltatjuk a levegő, a víz fontosságát, a talaj, a föld jellegzetességeit és különbözőségeit. Megteremtjük a feltételét annak, hogy kövessék a természet ciklikus változásait, megláttatjuk az ember és a természet kapcsolatát, egymásra utaltságát. Erősítjük és támogatjuk a bennük lévő érdeklődést, hogy ne váljanak közömbössé környezetük problémáival szemben.

Megalapozzuk a „zöld szemléletet” a Föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra való nevelés szemléletét. A természetvédelem fontosságát hangsúlyozó jeles napokat megünnepeljük. Programunkba építjük a „Zöld Óvoda” kritériumrendszerét.

Megmutatjuk a gyermekeknek az ember által létrehozott értékeket, ráébresztjük az emberi munka értelmére, hasznára. Fontosnak tartjuk, hogy ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, helyi hagyományait és néphagyományait, a közösséghez tartozás élményét. Tiszteljük, szeressék, védjék a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, a múlt örökségét. Ünnepeinken a néphagyományból vett énekekkel, versekkel, játékokkal, képzőművészeti alkotásokkal érzelmileg komplex élményt nyújtunk. Megismertetjük gyermekeinket a nemzeti jelképekkel (zászló, kokárda, Himnusz), megmutatjuk számukra kerületünk nevezetességeit.

Amennyiben migráns gyermek jár óvodánkba, segítjük őt saját hagyományai ápolásában, társaiban kialakítjuk a más kultúrák különbözőségei iránti elfogadást, kíváncsiságot, tiszteletet.

Területei:

- Külső természeti környezet
 - levegő, víz, talaj
 - növények, állatok
- Külső ember alkotta (épített) környezet
 - épületek, tárgykultúra, műemlékvédelem, téralkotás
 - eszközök és anyagok ökológiája, hulladékkezelés, vásárlási szokások
 - emberi kapcsolatok a városi környezetben
- Belső természeti környezet
 - táplálkozás, mozgás, megfelelő napirend
 - az egészséges életmód szokásainak alapozása
 - betegségmegelőzés
- Belső személyes környezet
 - mentálhigiéné, a lelki élet egészsége
 - önértékelés, énkép

Ünnepeink:

Hagyományápoló, nemzeti ünnep	Zöld – ünnepek	Csoport – ünnepek
Mikulás	Takarítási világnap (09.- 3. hétvége)	Névnap
Karácsony	Európai autómentes nap (09. 22.)	Születésnap
Farsang	Állatok napja (10. 04.)	Programok a szülőkkel
Március 15.	Víz világnapja (03. 22.)	Évzáró
Húsvét	Föld napja (04. 22.)	Egyéb
Anyák napja	Madarak, fák napja (05. 10.)	
Gyereknep	Környezetvédelmi világnap (06. 05.)	

Helyi hagyományok, tradíciók:

Az óvoda kertjében:

- a kert állandó és folyamatos rendezése, megfigyelése
- palántázás, ültetés, levélgyűjtés, komposztálás
- madáretető, madárodú, madáritató készítése, elhelyezése, madárgondozás
- növények „feltáblázása” a növények neveivel
- virágládákba való ültetés, gondozás

Az óvoda épületében:

- a csoportszobákban élősarkok gondozása
- a természetsarkok folyamatos gyarapítása, „csoportkincsek” gyűjtése
- állatgondozás
- természetes alapanyagú eszközök használata
- a belső tér, szín és formai egysége
- esztétikus szobanövényekkel való díszítés

Séták, kirándulások során:

- azonos kirándulóhely évszakonkénti változásainak megfigyelése
- a séták, kirándulások a zöld ünnepek köré épülnek
- területünk nevezetességeinek felfedezése
- a természetjárás alapismereteinek elsajátítása

- a természeti jelenségekkel való ismerkedés
- állatokkal, növényekkel való ismerkedés
- múzeumlátogatás
- a házak, épületek megfigyelése, munkahelyek látogatása

Feladatok a séták, kirándulások alkalmával:

Séták, kirándulások előkészítése:

- a megteendő távolságot és a túrázással töltött idő hosszát a gyermek edzettségéhez és erőnléti állapotához választjuk
- előzetesen bejárjuk a kiválasztott útvonalat, feltérképezzük a megfigyelésre alkalmas jellegzetességeket
- megtervezzük a játék és pihenőhelyeket, figyelünk a hely egészségügyi alkalmasságára is
- kiválasztjuk a legmegfelelőbb utazási útvonalat
- felkészülünk szakkönyvekből, a szükséges eszközöket magunkkal visszük
- minden esetben tervezünk alternatív programot rossz idő esetére
- felkészítjük a gyermekeket a sétára, kirándulásra

A gyermekek felkészítése:

- az óvónő élményszerű beszámolója az általa már ismert, tervezett séta és kirándulóhelyről
- közös beszélgetéssel megtervezzük, mit néznek meg, milyen eszközöket és játékokat visznek magukkal
- kincses doboz, zacskó előkészítése, a gyűjteni valók megtervezése
- mi kerül a hátizsákba (étel, ital, eszköz, stb.)
- öltözködés megbeszélése
- viselkedés megbeszélése, emlékek felelevenítése

Az óvodapedagógus viselkedése a sétán, kiránduláson:

- az óvónő modell: mozdulatai, gesztusai sugározzák a növény- és állatvilág szeretetét, védelmét
- érdeklődő megfigyelője a természet, és az ember által alkotott szépségeknek
- használja a növény- és állathatározót, az eszközöket
- játékokat kezdeményez, mely a környezet megismerését segíti elő

- tisztelettel beszél más tájak, korok emlékeiről, hagyományairól, és arról ismeretei vannak

4.2.1 Matematikai tapasztalatok

Cél:

Fejlődjön a gyermekek mennyiségi, alak, nagyságbeli, tér és síkbeli szemlélete, alakuljon ítélőképessége.

A napi élet, a tapasztalatok, az aktív tevékenységek, a játék során számtalan lehetőség nyílik a matematikai ismeretek gazdagítására. A környezet megismerése során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak külső jegyeiről, azonosságairól, különbségeiről. A cselekvés által analizálnak, szintetizálnak, összehasonlítanak, válogatnak, elvesznek és hozzátesznek. Megismerkednek a kisebb - nagyobb, több - kevesebb fogalmával. Összemérik az eszközöket, tárgyakat nagyságuk, kiterjedésük alapján, úrtartalmuk szerint. Tapasztalataik során felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemléletük. Számlálnak, sorozatokat készítenek a különböző termékekből, kavicsokból, a kincseikből.

Az óvodapedagógus feladatai:

- megláttatja a természeti és társadalmi környezet szépségeit
- a környezet értékeinek megőrzésére, természetszeretetre nevel
- megalapozza a környezetvédő magatartást, kialakítja a pozitív viselkedési formákat, magatartásmódokat (szelektív gyűjtés, növény-állatgondozás, komposztálás)
- a zöld ünnepek megszervezésével olyan élményt nyújt, mely kialakítja a gyermekekben a pozitív érzelmi viszonyt környezetükhöz
- a természet, az időjárás változásait napi szinten megfigyelteti a gyerekekkel, megláttatja az ok-okozati összefüggéseket (öltözködés és időjárás összefüggése)
- a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára, tapasztalataira alapozva változatos élményszerzési lehetőségeket biztosít

- biztosítja a tapasztalat- és ismeretszerzés lehetőségeit, az új ismeretek nyújtását játékos cselekvésekkel, kísérletezésekkel valósítja meg
- a természeti és társadalmi témaköröket lehetőleg a szabadban, természetes környezetben figyelteti és tapasztaltatja meg a gyermekekkel
- megismerteti a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat, a tárgyi kultúrát, lerakja a hazaszeretet alapjait
- megtanítja, gyakoroltatja a biztonságos, kulturált közlekedés alapjait
- az érzékszervi megtapasztalásra, differenciálásra nagy hangsúlyt helyez, alkalmazza a szenzitív pedagógiai módszereket
- a gyermekeket bevonja a környezetalakító, munkajellegű tevékenységekbe, azok fontosságára, hasznára, eredményeinek megbecsülésére nevel
- egészségvédelemre, egészségmegőrzésre nevel, kialakítja a biztonságos életvitel szokásait
- mentálhigiénére nevelés, mentálhigiéne megóvása
- esztétikus környezetet alakít ki felhasználva a természet kincseit
- a természetsarkot a gyermekek bevonásával folyamatosan gondozza, alakítja
- közvetíti és értéknek tekinti a zöld óvoda szellemiségét
- a szülők természetvédő magatartását formálja (pl. kiránduláson kísérők, szelektív papírgyűjtésben részt vesznek)
- partneri kapcsolatot működtet a környezet-, egészség- és természetvédelem érdekében, az óvoda környezetében élőkkel: a szülőkkel, a lakossággal, a környező óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel.
- biztosítja a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen bekapcsolódik a növény-és állatgondozásba
- védi, óvja a természetet
- megkülönbözteti az évszakokat, ismeri jellemző jegeit, tudja, hogyan követik egymást, felismeri a napszakokat
- felismeri az összefüggéseket a megfigyelt természeti jelenségekben

- az időjárás és az élővilág alkalmazkodása közötti ismereteket, összefüggéseket ismeri, gyűjtőfogalmakat használ
- környezete jellemző növényeit felismeri, gondozásuk egyszerű műveleteit elvégzi
- a munkaeszközöket rendeltetésszerűen használja, és tisztán tartja
- ismer néhány háziállatot, vadállatot, madarat, rovar, azokat különböző szempontok szerint csoportosítja
- megkülönbözteti a szép, tiszta, esztétikus, a piszkos, szemetes, megrongált környezetet, ezzel kapcsolatban véleményt mond
- Ismer néhány természetvédelmi fogalmat (takarékoság, vízvédelem, hulladék újrahasznosítás)
- ismeri teljes nevét, születési idejét, lakcímét, családtagjai nevét, szülei foglalkozását
- gyakorlott a gyalogos közlekedési szabályok betartásában
- felismeri és megnevezi környezete színeinek sötét és világos változatait
- ismeri a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését
- egyéni fejlettsége szerint tud számlálni, ismeri a sor- és tőszámneveket
- képes halmazokat összemérni, összehasonlítani, ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, sorozatokat alkot mennyiségi tulajdonságok alapján
- a geometria körében tapasztalatokkal rendelkezik síkban és térben
- képes irányok megkülönböztetésére, a névutók alkalmazására

4.3 Mozgás

Cél:

Fejlődjön a gyermek testi képessége, mozgáskultúrája, természetes mozgása, testi – lelki egészsége.

A mozgás, fogantatásunktól kezdve végigkíséri életünket, általa fejlődik személyiségünk, fizikumunk, testünk-lelkünk. Arra kell törekednünk, hogy az egészséges testben az egészséges lelket megőrizve a mozgás életfilozófiánkká váljon.

Mindenfajta testmozgással kapcsolatos tevékenység feladata, hogy speciális eszközrendszerével javítsa, megszilárdítsa, vagy szinten tartsa a szervezet egészségi állapotát, növelje teljesítőképességét.

Az óvodáskorú gyermeknek igen nagy a mozgásigénye, a mozgásfejlődés zavartalansága érdekében ennek kielégítése döntő fontosságú. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Továbbá segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodás képességét és ezen keresztül alakítja a szociális magatartásformákat, értelmi képességek fejlődését.

A mozgás fejlődése ebben az életkorban a testnevelési játékokon keresztül valósulhat meg a leghatékonyabban. Az óvodai testnevelésben a játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk, de a feladattól függően, mint cél is megjelenik.

A kiemelt mozgásfejlesztés területei:

- **Szabad játék**

A gyermekeknek a spontán, természetes mozgás közben lehetőségük van eldönteni, hogy miben, mennyi ideig vesznek részt. Biztosítjuk számukra a testnevelő eszközök használatát.

- **Szervezett, mozgásfejlesztő foglalkozások**

A **mindennapos mozgás** szervezése elsősorban a célirányos mozgásfejlesztést szolgálja játékos formában. Anyagát főként mozgásos játékok, és a testnevelés foglalkozáshoz kapcsolódó egy-egy feladat adja. A mindennapos mozgást a napirendben rögzítjük.

A **testnevelés-foglalkozás** szervezett formában az óvónő tervezése alapján történik heti rendszerességgel.

- **A szervezett foglalkozások anyaga:**
 - természetes mozgások (járások, futások, kúszás, csúszás, mászás, gurulás, függések, ugrások, dobások)
 - szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok (gimnasztika, szer, kéziszer, társas gyakorlatok)
 - játékok (utánzó játékos mozgások, futó, fogó, versengések és sorsversenyek)

Az óvodapedagógus feladatai:

- rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása, az egészség megőrzése
- a mozgás feltételeinek biztosítása:
 - a természetes és szervezett mozgásra inspiráló, biztonságos és tiszta környezet megteremtése a csoportszobában és az udvaron
 - a szabad mozgás feltételeinek megteremtése, kirándulás, óvodai programok helyszínein, a szabadlevegő maximális kihasználása,
 - a gyermekek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő eszközök biztosítása
- a gyermekek mozgásigényének felkeltése, mozgáskedvének megőrzése a mozgás megszerettetése
- a testi képességek fejlesztése (kondicionális, koordinációs, hajlékonyság)
- mozgáson keresztül az értelmi struktúrák, a szociális képességek, akarat tulajdonságok fejlesztése (alapvető szabályok elsajátíttatása, betartatása)
- harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások alakítása a fejlődésben lemaradt gyermekek felzárkóztatása egyéni tempójuk figyelembe vételével
- a kiemelkedően jó mozgású gyermekeket a terhelés növelésével fokozott teljesítményre ösztönzi
- a nagymozgások, rugalmasság, egyensúlyérzék, mozgáskoordináció fejlesztése, finom motorikus mozgások fejlesztése
- a testrészek megismertetése, testséma ismerete, „oldaláság” alakítása
- térészlelés fejlesztése, alapvető térirányok megismertetése
- keresztcsatornák fejlesztése

- a gyermekek megfelelő terhelésének biztosítása, az aktivitási szintek változtatásával, az egyéni képességek, fejlettségek figyelembe vétele mellett
- légző- keringési és izomrendszer teljesítőképességének növelése (nyújtás, lazítás, erősítés arányos megosztásával), figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira, egyéni szükségletekre, képességekre
- tartásjavító gyakorlatokkal, utánzó mozgásokkal, megfelelő izomfejlesztéssel a helyes testtartás megérettetése, kialakítása
- talpboltozat erősítése, fejlesztése a prevenciók lehetőségei kihasználásával
- megfelelő légzéstechnika megérettetése, kialakítása, gyakoroltatása
- alaklátás, formaállandóság fejlesztése
- verbális fejlesztés a feladatok végzése közben
- a foglalkozásokon jó hangulat, egészséges versenyszellem kialakítása
- a társas kapcsolatok alakítása, az alkalmazkodó-képesség fejlesztése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szeret mozogni, igényli a rendszeres mozgást
- kialakult a testfogalma, kialakulóban van a személyi zóna ismerete
- képes a testrészeken megtanult irányokat a tér tárgyaira kivetíteni
- nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, mozgásos teljesítőképessége differenciált, összerendezett
- járás, futás közben irány- és tempóváltásra képes
 - képes különböző alakzatok felvételére és megtartására
 - ismeri a vezényszavakat, a hallottak szerint cselekszik
- képes egy lábon egyensúlyozni, valamint emelt magasságban két lábon (10-30cm)
- kisebb akadályokat átugrik (magas és távolugrás)
- függeszkedés után mélyugrással képes a talajra érkezni
- tud labdát dobni, megfogni, gurítani, vezetni és célozni vele
- ismeri és használja a kézi szereket, biztonságosan mozog az ismert tornaszereken
- mozgásában, a gyakorlat végrehajtásában kitartó
- feladattudattal rendelkezik
- a másik sikerének örül, a kudarcot elviseli
- az egészséges versenyszellem kialakulóban van

4.4 Verselés, mesélés

Cél:

A gyermekek szeressék a meséket, verseket, fejlődjön irodalmi ízlésük, legyenek képesek az irodalmi önkifejezésre.

A vers és mese a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Általa a 3-6-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeit alapozzuk meg, melyek fejlesztése a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel történik.

Irodalmi nevelésünkben érvényesül az érzelmi, anyanyelvi és értelmi nevelési feladatok egész sora, mely feladatokat intellektuális, morális és esztétikai hatások rendszerében, a gyermekek spontán kíváncsiságára, a gyermeki önállóságra, a külső és belső aktivitásra támaszkodva, nyugodt, szeretetteljes, családi légkörben valósítunk meg, állandó hely és tárgyi feltételek biztosításával.

A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés, a kisgyermek mentális higiéniének elmaradhatatlan eleme. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

A nyelv szépségének kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel, a természetes beszéd és a kommunikációs kedv fenntartásával a biztonságos önkifejezést alapozzuk meg. A mesék, a versek, a bábozás, a dramatikus játék, az anyanyelvi képességek fejlesztésének leghatékonyabb eszközei. Gazdagodik szókincsük, megismerkednek régi népi kifejezésekkel, elsajátítják a megfelelő artikulációt a nyelvtanilag helyes beszédet, kezd kialakulni beszédfigyelmük. A bábozás, dramatikus játék alkalmat teremt az önálló beszéd gyakorlására, az összefüggő mondatalkotásra, a párbeszéd kialakítására, a passzív szókincs aktívvá tételére, feltárja a gyermek előtt a világ és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az irodalmi anyag kiválasztásának szempontjai:

- a felhasznált mesék, versek forrásai a magyar népköltészet, klasszikusaink és mai költők, írók, valamint más népek gyermekeknek való alkotásai, amelyekből őszinteség, jókedv sugárzik
- a versanyagot népi mondókák, közmondások, kiolvasók, rigmusok, ritmikus játékok, zenei hatású vidám versek, költői képeket megjelenítő lírai versek, műalkotások alkotják
- a kisebbek meséi legyenek egyszerűek, cselekményük jól érthető, melyeken keresztül önmagáról és környezetükről egyre gyarapodó ismereteket szereznek
- a nagyobb gyermekek számára cselekményesebb népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő, magyarság történelmét feldolgozó mondákat, meséket, állatmeséket, klasszikus tündérmeséket, tréfás népmeséket és műmeséket is választhatunk, melyek esztétikai és erkölcsi élményt nyújtanak

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítja a vers- mesehallgatás, bábozás, dramatizálás, egyszerű történetek kitalálásának, annak mozgással, beszéddel, ábrázolással való megjelenítésének feltételeit, az önkifejezés, élményfeldolgozás lehetőségeit
- mesék által az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítása, erkölcsi fejlődésének támogatása
- az irodalmi élményt a mindennapi helyzetekben spontán és tudatosan alkalmazza, komplex megoldásokra törekszik
- megismerteti a gyermekekkel a népi hagyományokat
- témaválasztásában kiemelten kezeli a környezeti nevelést
- színház-, múzeum- és könyvtárlátogatást szervez
- művészeti, irodalmi, esztétikai értékeket közvetít
- a könyv tiszteletére nevel
- olvasóvá nevel

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen hallgat mesét, verset
- szívesen mesél, bábozik, dramatizál
- önállóan mond mesét, verset
- képes saját mese, történet kialakítására
- képes a meséket, egyszerű történeteket mozgással és beszéddel, vagy ábrázolással megjeleníteni
- ismeri a könyv használatát, értékét

4.5 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

Óvodásaink a zene iránt érdeklődőek, befogadására képesek legyenek, fejlődjön zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk, zenei anyanyelvük

A zenei nevelést elsősorban Kodály Zoltán útmutatásai alapján építjük bele programunkba. A zenei nevelésnek a gyermeki személyiség egészén át kell hatnia. A megfelelő zenei élmény fejleszti a gyermekek alkotókedvét, esztétikai kíváncsiságát, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását. A gyermekek számára alkalmas ölbeli játékok, mondókák, népi gyermekdalok, énekes játékok, eltáncolt dallamok és a zenehallgatásra szánt dalok átszövik a teljes nevelési folyamatot.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek -, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét.

Az éneklés, a hangulatteremtés eszköze. A közös éneklés és játék vidám hangulata ráébreszt az együttlét örömére. A játékok során várniuk kell, míg sorra kerülnek, így kialakul az egymás iránti toleranciájuk, fejlődik önfegyelmük. A gyermekek megfigyelik a környezetet, és a természet hangjait, a csendet, az egymástól eltérő hangokat, zörejeket.

A felhasznált dalanyag összeállítása:

A játékdalokat, zenehallgatásra szánt énekeket szorosan kapcsoljuk a nevelési programunkat meghatározó környezeti neveléshez, ezen belül az évszakokhoz, a népszokásokhoz, néphagyományokhoz. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi nevelés esetében a gyermek nemzetiségi hovatartozását.

Forrás:

- elsősorban a magyar néphagyomány gyermekdalai, mondókái
- a műdalok közül azok, melyek hat hangterjedelmen belül magukon hordozzák a magyar népzenei sajátosságokat (pentaton fordulatok, gyakori kvart, belső kvintváltás, visszatérő formaszervezet)
- esetleg más népek gyermekdalaiból azok, melyek a magyar zenei sajátosságokhoz hasonlóak (hat hangon belül, félhang nélküli, pentaton fordulatú), és a szövege is művészi értékű
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Zenehallgatáshoz: Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Kortárs művészeti alkotások

Az óvodapedagógus feladatai:

- a zenei anyagok életkornak, csoport fejlettségének, gyermekek egyéni képességeinek megfelelő igényes összeállítása
- egyénileg, vagy kisebb csoportokban foglalkozik a gyerekekkel, ha szükséges speciális nevelési eljárásokat alkalmaz
- zenei képességek fejlesztése (tisztá éneklés, zenei hallás, egyenletes lüktetés, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei relációk, zenei kreativitás alakítása)
- zenehallgatásra nevelés, zenei emlékezet fejlesztése
- mozgáskultúra alakítása
- más nemzet, nemzetiségek zenei kultúrájának megismertetése, hagyományőrzés

- felhasználja a természet kincseit hangszerként (kavics, dió, stb.)
- a zenei anyag kiválasztásával fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szókincsét, nyelvi emlékezetét, beszédképességét, a helyes hangzást, a megfelelő levegővétel kialakulását
- minden adódó helyzetet kihasznál a zenei nevelésre

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- örömmel énekel, jókedvvel játszik énekes játékokat, élményként éli meg azokat
- a bemutatott élő zenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatja, élvezettel tud zenét hallgatni
- képes egyszerű, játékos táncmozgásokat, bonyolultabb mozgásformákat végezni
- követi a különböző térformákat
- képes az egyenletes lüktetésre és a ritmusképzésre
- felismeri társai hangját és a környezet hangjait, zörejeit
- megkülönbözteti, a gyakorlatban alkalmazza a zenei relációkat (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú)

4.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

Változatos technikákat alkalmazni tudó, vizuális önkifejezésre képes gyermekek nevelése, fejlődjön esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, fogékonyságuk

Az óvodai vizuális nevelés magában foglalja a látásnevelést, rajzolást, festést, képalakítást, kézimunkát, mintázást, az építést, a környezetalakítást, a műalkotásokkal és a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való találkozást.

Mindezeket sokoldalú megfigyelésekre, élményekre alapozottan bontakoztatjuk ki. A gyermeki személyiségfejlesztést szolgálja összhangban és szoros kölcsönhatásban a többi nevelési területtel. A személyiségfejlesztést elsősorban a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek útján kívánjuk megvalósítani, a gyermeki élmények és tapasztalatok rendszerére építve.

Az alkotótevékenység segíti az esztétikai érzékenység és igényesség, a szép iránti nyitottság kialakulását.

A személyiségalakítás komplex folyamatában a vizuális nevelés egyik fő jellemzője, hogy fejlesztését az egyéni érettségi szinthez igazodó differenciáltsággal valósítjuk meg. Személyiségfejlesztő hatása megmutatkozik az értelmi képességek formálásában: gazdagítja az érzékelést, a látásélesség fejlődését, a valóság képekben történő reprezentálódását.

A gyermek képzelete és emlékezete alapján rajzol, fest, mintáz, így ábrázolásában próbálgatja, alakítja saját formanyelvét, önkifejezését. A forma, a méret és a tárgyak elhelyezkedésének felfogása jelentősen fejleszti a térészlelésének képességét. Az alkotóképzelet fejlődése átjárja az egész megismerő tevékenységet

A technikák megismertetése és alkalmazása:

A technikák számtalan lehetőséget biztosítanak a manuális érzékelés, a finommotoros mozgás, a szín, - forma, - térérzékelés fejlesztésére. Az agyagozás, a firkálás, tépés, homokozás során ismerkednek meg az anyaggal, az eszközzel. Lehetőséget kapnak a sík és térbeli alkotásra, a színvilág variálására.

A rajzolásnál a zsírkrétától a krétaig, a ceruzáig van lehetőség az eszköz megválasztására. Változtatjuk a papír méretét, színét a képi gondolkodás fejlesztése céljából.

A festés állandó lehetőség a gyermek számára. Alkotási élmény a színek keverése, csöpögtetése, új létrehozása, a felület, majd a forma megfestése.

Ha kedvet érez, akkor vág, ragaszt, tép és képet alkothat.

Az agyagozás és a lisztgyurma a téri észlelést segíti elő, tapasztalatokat szerez a gyermek az alakíthatóságról, fejlődik finommotorikája, kézügyessége.

Az építés során ismerkedik az anyagok tulajdonságaival, összehasonlítja a különféle minőségű anyagokat, mely segíti tér- és formaérzékelését. A felsorolt technikák mellett helyet kap a szövés, fonás, üvegfestés, terményekből való képkalkotás és bármi, mely gazdagítja a gyermekek szín- és formavilágát. A munkák készítéséhez felhasználunk természetes és újrahasznosítható anyagokat (pl. festéket, gyurmát, ragasztót készítünk természetes anyagokból, hulladékpapírból papírmásé-figurákat készítünk, stb.).

Az új technikák bemutatásánál a kisebb csoportban történő foglalkoztatást tartjuk eredményesnek. A bizonytalan technikai ismeretekkel rendelkező, kevésbé ügyes gyermekek részére egyéni fejlesztéssel adunk segítséget, kiküszöbölve a kudarchelyzetet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a tevékenység feltételeinek megteremtése (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz)
- biztosítja, hogy a különböző változatos technikákhoz szükséges újrahasznosítható és természetes anyagok, eszközök elérhető helyen legyenek a gyermek számára, amit ők a teljes játékidő alatt szabadon használhatnak
- kellő időtartamot biztosít a gyermek alkotó-alakító tevékenységéhez
- megtanítja a gyermekeknek a különböző technikákat, lehetőség szerint népi mesterségek technikáit is
- igény kialakítása az alkotásra, kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva segítse a képi- plasztikai kifejező képesség, komponáló -, térbeli tájékozódó – és rendező képesség

alakulását, a gyermek élmény és fantáziavilág gazdagodását, annak képi kifejezését

- törekszik a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
- minden gyermekkel elsajátíttatja az eszközök biztonságos kezelését, hangsúlyozva a kapcsolódó egészségügyi és viselkedésbeli szokásokat
- fejleszti a kommunikációs és verbális képességeket az alkotás során felmerülő tapasztalatok, élmények megfogalmazásával
- a csoportja külső megjelenéséhez a tárgyi dekorációt úgy valósítja meg, hogy az ízléses, színvilágában harmonikus legyen
- megismertet a gyermekekkel néhány művészeti alkotást
- önképzéssel bővíti saját technikai repertoárját
- kiállítás-látogatást szervez (pl. Gaál Imre Galéria, Rátkay Galéria)

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- önállóan alkalmazza a megismert technikákat
- megfelelően használja az eszközöket, helyes ceruzafogással rendelkezik, ceruzanyomata erőteljessé válik, tisztán tartja az eszközöket
- a képalakításban egyéni alkotó módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, megfigyeléseit
- emberábrázolásban megjelennek a részformák, esetleg egyszerű mozgások
- plasztikai munkái változatosak, egyéniek, tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat
- megfigyelés után tud formát mintázni
- építésben, téralakításban, térrendezésben ötletes, együttműködő, figyelembe veszi az alapvető térviszonyokat
- ismeri a síkbeli irányokat
- megnevezi a színeket, azok sötét és világos árnyalatait
- véleményt tud mondani saját és társai műveiről, műalkotásokról
- koordinált kéz- és szemmozgással rendelkezik

4.7 Munka jellegű tevékenységek

Cél:

Fejlődjön a gyermek önállósága, kitartása, felelősség- és céltudata, együttműködési készsége, a munkához való pozitív viszonya

A gyermekeknek lehetőséget adunk olyan munkajellegű tevékenységek elvégzésére, melynek megvalósítását képességei lehetővé teszik. A munkafolyamatok gyakorlása során a munkavégzéssel kapcsolatos fogásokra, technikákra, ügyességre, tanítjuk őket. Kialakítjuk bennük a saját és mások munkája iránti megbecsülést.

4.7.1 A munkajellegű tevékenységek fajtái

4.7.1.1 **Önkiszolgáló munka**

Legfontosabb, és legkiemeltebb munkafajta, melynek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy jelentősége van. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt a lehető legkorábban próbáljanak önállóan elvégezni (testápolás, öltözködés, környezetük rendben tartása). A gondozási feladatokra épülő önkiszolgáló munka alakítja a gyermekek saját szükségleteivel kapcsolatos igényességet, mely az egészséges életmód elengedhetetlen feltétele. Személyes dolgainak rendbetétele fejleszti felelősségérzetét.

4.7.1.2 **Közösségért végzett munka**

Az egymással, egymásért végzett tevékenység során a gyermekek megtanulnak önállóan dönteni feladataik egymás közötti megosztásáról, képessé válnak az együttműködésre. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Naposi feladatok:

- középső csoporttól meghatározott szabályok szerint végzik
- a naposság időtartamában illeszkedik a folyamatos napirend kereteihez, formáihoz

Mindennapi étellel kapcsolatos feladatok:

- környezetünk rendben tartása
- játéktevékenység közbeni rend megtartása
- az elhasználódott, elszakadt, de még javítható játékok megjavítása
- teremrendezés
- szemét összegyűjtése (szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének megteremtése)
- folyamatos növény-és állatgondozás
- ***kerti munka (évszakokhoz kapcsolódóan):***
 - tavasz: csíráztatás, hajtás, rügyezettetés; talaj elkészítése; tavaszi virágok ültetése
 - nyár: udvar rendben tartása; növények gondozása, madáritatók feltöltése
 - ősz: termések, magok begyűjtése; falevelek összegyűjtése, komposztálása, a nem évelő növények felszedése, rózsabokrok téliesítése
 - tél: madáretetés, hólapátolás

4.7.1.3 Alkalomszerű feladatok

Az alkalomszerű feladatok a spontán és szervezeten adódó munkák, mint az ünnepi sütés, salátakészítés, gyümölcstisztítás, különböző megbízások teljesítése, segítség a kisebbeknek. A munkafolyamatban a képességeknek megfelelő részfeladatokat adjuk a gyermeknek. Megteremtjük azt a légkört, hogy kedve legyen önként bekapcsolódni a munkába. Kialakul bennük az egymáshoz való alkalmazkodás, az együttműködés, a sikerélmény, az önbizalom, az önértékelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a munkaformákat fokozatosan vezeti be az egyéni képességekhez igazodva
- biztosítja a megfelelő munkaeszközöket a gyermekek számára elérhető helyen
- lehetőséget ad a gyermekeknek az őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, szükség szerint segít
- arra törekszik, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és önállóan végezhesék azokat
- példának állítja a sikeres munka eredményét, büszke az elvégzett munkára és annak eredményére
- modellt nyújt a munkavégzésben
- folyamatos, konkrét, reális értékelésével segíti a gyermek önértékelését
- a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakítása
- közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakítása, saját és mások elismerésére nevelés

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- önkiszolgálásában önálló (tisztálkodás, öltözködés, étkezés)
- önként is vállal feladatokat
- megszervezi a munkát, képes a feladatmegosztásra
- ismeri és önállóan használja az óvodában megismert munkaeszközöket, kerti szerszámokat
- ismeri az eszközök használatával járó veszélyeket, vigyáz saját és mások testi épségére
- gondozza, óvja környezetét, a környezetében lévő növényeket, állatokat
- felszabadultan, aktívan tevékenykedik, átéli a munka örömét
- megbecsüli a munka eredményét
- kialakulóban van igénye az esztétikus környezet iránt

4.8 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

Bővíljenek a gyermekek ismeretei, fejlődjenek jártasságai, készségei, képességei

Az óvodás gyermekek nem rendelkeznek a szándékos tanulni akarás vágyával, főként **spontán tanulás** útján szerzik tapasztalataikat. Ezért feladatunk a spontán helyzetek kihasználása, érdekes tevékenységek kínálása a gyermek számára.

A tanulás akkor hatékony, ha az belső késztetésből ered, a gyermek érdeklődésére támaszkodik. A gyermek motivációjának felkeltése, fenntartása akkor sikeres, ha kínálatunk élmény gazdag, a játék, játékosság dominanciája érvényesül benne. A gyermeki gondolkodás sajátossága, hogy tevékenységek és cselekvések közben funkcionálnak. Ezért fontos, hogy a gyermek aktív résztvevője legyen a tanulási folyamatnak, életszerű, természetes helyzetekben szerezzen tapasztalatokat.

A cselekvéses tanulás a játékba integrált, önkéntes, együttműködésre épülő, aktív cselekvés által létrejövő tanulás, mely áthatja az egész óvodai életet. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. A tapasztalás útján gyakorolhatja meglévő ismereteit és új ismeretekhez is juthat. Az a jó, ha hagyjuk őket gondolkozni, biztosítjuk, hogy mindenki eredményesen el tudja végezni a feladatokat, ezzel kialakítjuk a gyermek tanulási kedvét, motivációját.

A **felfedezés** valamilyen gyakorlati probléma megfogalmazására, a feladat megoldására késztet. A gyermekek figyelmét ráirányítjuk a dolgok okára, céljára, kérdések feltevésére ösztönözzük őt. A meglévő gyermeki kíváncsiságot felhasználva keressük a válaszokat a „miért” - ekre, keressük a „hogyan” módjait. A gyermekek válaszait, megoldási módjait örömmel fogadjuk, közösen megvizsgáljuk, kipróbáljuk megvalósíthatóságát.

A játékos tanulás formái:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- a játékos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás, felfedezés, kísérletezés
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai:

- az integráció megvalósítása a különböző tevékenységek összekapcsolásában (játék, gondozás, munka, különböző tevékenységformák)
- a tanulási tartalmakat komplex módon dolgozza fel
- az egyéni adottságokhoz, képességekhez igazítja a gyermek fejlesztését
- személyre szabottan, pozitívan értékeli
- az **egyéni bánásmódot, differenciált nevelést** alkalmazza
- a pszichomotoros készségek gyakorlását elősegíti
- megismerteti a tanulás elemi szintű technikáit
- a módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza,
- módszertani kultúráját folyamatosan gazdagítja
- használja a modern információ feldolgozási eszközöket,
- online csatornákat ismeri, használja

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- képes önmaga fegyelmezésére
- tudja hibáit korrigálni
- kialakul benne a tudásvágy, a felismerés, a szándékos figyelem, a feladattudat, szabálytudat képessége
- hosszabb ideig tudja figyelmét összpontosítani

- a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elvont fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- bátran kérdez, ő maga is keresi a válaszokat

Az iskolai élet megkezdésének feltételei:

- A **szociális érettség** magába foglalja az úgynevezett szociabilitást, a közösséghez való alkalmazkodás képességét, a teljesítményen keresztül történő én érvényesítést, az önállóságot. Feladattudatot feltételez, feladattartást, a megfelelni akarás jelzését, az önálló helyzetmegoldásra való képességet.
- **Vizuális észlelés** az alak, forma, a szín pontos felfogását jelenti, az egész, vagy Gestalt látást, a formák és színek megtalálását az alak és a háttér észtelését, a látott képek téri elrendezését, sorba rakását.
- A **hallott információk** pontos észlelése: az adott hangok kiemelése, majd a helyes egymásutánosság felismerése és az egyes hangcsoportok egységbe foglalása.
- Az **összerendezett, koordinált mozgás** a szem-kéz valamint az egyes testrészek célszerű, együttes mozgása, mozgatni tudása.
- A **keresztcsatornák** együttműködése a látott és hallott információk összekapcsolásának képessége és azok motoros visszaadása.
- Rövid idejű **vizuális** és **verbális memória**.
- **Szándékos figyelem** (hozzávetőlegesen 30 perc).

5 INTEGRÁLÁS

Cél:

A gyermekek személyiségfejlesztése felzárkóztatással, tehetséggondozással, multikulturális neveléssel, az esélyegyenlőség biztosítása.

5.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Cél:

A gyermek életkori sajátosságainak megfelelő nevelés, fejlesztés igazodva a sérülés területéhez, mértékéhez, a gyermek fejlődési üteméhez.

A gyermek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a szakértői bizottság véleménye.

Az SNI gyermekek ellátásához szükséges:

- a szakértői bizottság véleménye
- a bizottság által meghatározott tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- fejlesztési napló vezetése
- a gyermek alkotásából egy munka a személyi anyagban

A sajátos nevelésű igényű gyermekek fejlesztése integráltan történik. A csoportok összetételénél figyelembe kell venni a fogyatékoság mértékét, az arányos elosztást. A fejlesztési célok elérését a környezet megfelelő kialakításával, a tárgyi feltételek megteremtésével segítjük.

Harmonikus fejlődése érdekében kialakítjuk az elfogadó, az eredményeket értékelő légkört. A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő pedagógusok és a nevelőmunkát segítők ismerjék a sérült gyermekek lényeges, jellemző tüneteit, megnyilvánulásait, és ahhoz igazodó módszerekkel, a segítő szakemberekkel közösen fejlesszék alkalmazkodóképességét, akaraterejét, önállóságát, érzelmi életét, együttműködő-képességét. Olyan viselkedésmintát közvetítsenek, amely az egészséges gyermekben egymás segítségét, elfogadását tanúsító viselkedést eredményez. Úgy kell tekintenünk őt, mint a csoport egy tagját, alkalmazzuk az egészséges gyermek mintakövetésének módszerét. Foglalkozunk a mássággal élő

gyermek érzelmi életével abból a szempontból, hogy ő is fogadja el azt a helyzetet, hogy ő a közösség egyik tagja, és ne éljen vissza másságából adódó helyzetével.

SNI gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladataink:

Nagyothalló gyermek

Az enyhén hallássérült (nagyothalló) gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. Ezért a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül, korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat.

Feladat:

- a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése
- arra kell törekedni, hogy a gyermek hangmegnyilvánulással, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait
- hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése
- beszédértés, szókincs, szájról olvasási készség, érthető kiejtés fejlesztése
- a gyermek kommunikációs próbálkozásainak megértése
- a kognitív funkciók, az érzelmi élet fejlesztése
- önkiszolgálási szokások elsajátíttatása

Enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek:

Egy adott kóros állapot, melynek megnyilvánulási formája a fejlődéstől eltérő, ami véglegesen nem szüntethető meg, de a gyógypedagógiai módszerek segítségével enyhíteni lehet. Azt a gyermeket nevezzük értelmi fogyatékosnak, akinek intelligenciája kifejezetten alacsonyabb az átlagos, normális gyermekénél. Az értelmi fogyatékoság alapvető oka, a központi idegrendszer sérülése.

Enyhe értelmi fogyatékoság:

Tanulásban akadályozott. (IQ 70-50) A fejlődés zavara a magasabb fejlettségi szinteken, magasabb pszichés funkciókban jelenik meg. Az értelmi fejlődés zavara azokban a funkciókban, helyzetekben mutatkozik meg, ahol egy csoportban ugyanazon követelményeknek kell megfelelni. Eltérés mutatkozhat a beszédfejlődés területén.

Középfokú értelmi fogyatékoság:

Értelmében akadályozott. (IQ 50-25 Az értelmileg akadályozottságnak már külső jelei is vannak.

Ezeknél a gyerekeknél a fejlődési zavar szinte minden fejlődési területet érint: a mozgásukat, a beszédüket, a játékaikat, a szokáscselekvéseiket.

Feladat:

- alapmozgások kialakítása, fejlesztése
- minimális kontaktus, kooperációs képesség fejlesztése
- verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése
- beszédindítás, beszédértés fejlesztése, aktív szókincs bővítése
- alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- a játékeszközök használatának elsajátíttatása
- kognitív funkciók fejlesztése, melyben fontos a rendszeresség, az utánzás, a gesztusokkal kísért egyszerű utasítások adása, a sok ismétlés

Beszéd fogyatékos gyermek

Szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája, illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

Feladat:

- anyanyelvi nevelés központba állítása
- beszédértés, kommunikációs készség fejlesztése, szókincs bővítése
- mondókák, rövid énekek, versek ismétlése, gyakorlása
- mozgás, vizuomotoros koordináció fejlesztése

Autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek

Lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg: a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése, egyenetlen képességprofil.

Feladat:

- egyéni motiváció felébresztése
- viselkedéselemek kialakítása, fejlesztése
- gondolkodási, kommunikációs készségek fejlesztése

Az óvodapedagógus feladatai:

- a nevelőmunkát segítőkkel, a szakemberekkel, a szülőkkel és a gyermekkel olyan kapcsolat kiépítése, mely az egymás iránti bizalomra, megértésre, a közös munkára épül
- a segítséget nem erőszakolja rá a családra, de ha kéri, azonnal segít
- biztosítja a diszkrimináció-mentességet, a speciális feltételek megteremtésével lehetőséget ad az esélyeket javító gyakorlatok alkalmazására
- a szakemberek által kidolgozott fejlesztési tervet megismeri, hospitál
- szervezett továbbképzésen vesz részt, önképzése folyamatos (az SNI-s gyermek speciális vonásait megismeri)
- az alapprogramban meghatározott célkitűzések megvalósítására törekszik
- segíti a gyermek szüleinek beilleszkedését a szülői közösségbe
- a fejlődést segítő módszereket alkalmazza,

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- kialakul a kölcsönös bizalom, az egymás elfogadása természetessé válik, nő toleranciakészsége
- képes kapcsolat kialakítására, illetve elfogadja a kezdeményezést
- beilleszkedik az óvodai közösségbe, szeret óvodába járni
- képes kommunikálni a gyermek- és felnőtt-közösséggel
- beintegrálható a képességének megfelelő iskolába

5.2 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Cél:

Szociális hátrányok enyhítése, a családok támogatása.

A társadalmi változások, szociális körülmények szükségessé teszik, hogy integrációs gyakorlatunkban kiemelten helyet kapjanak a hátrányos helyzetű, és/vagy a kisebbséghez (kiemelten roma) tartozó gyermekek. Válgjunk nyitottá az esetlegesen megjelenő migráns családokba tartozó gyermekek nevelésére is.

Feladatok:

1. Szervezési feladatok:

- az óvodai beíratás támogatása
Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása (minél hamarabb kerüljenek intézményi nevelésbe – kapcsolattartás a gyermekorvosi, védőnői hálózattal; „Nyitott kapu” óvodaprogram szervezése)
- integrációt elősegítő csoportalakítás
- igazolatlan hiányzások csökkentése (óvodai tartózkodás vonzóvá tétele, család és az óvoda kapcsolatának erősítése)
- a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása (igények felmérése, nyilatkozatok kitöltése)

2. Nevelőtestület együttműködése:

Valamennyi tagóvodában együttműködnek a csoportban dolgozó óvodapedagógusok a gyermekvédelmi felelőssel. Minden tagóvoda gyermekvédelmi felelőse szoros szakmai együttműködésben tevékenykedik, a hátrányok kompenzálásának érdekében.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei:

A gyermekek személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó munkáját a hatékony képességfejlesztés kritériumok alapján a csoportban végzi az

óvodapedagógus a szakmai együttműködést elősegítő intézmények munkatársai segítségével.

Az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodóan egyénre szabott fejlesztést a sajátos felépítésű csoportnaplóban, a személyi anyagban rögzíti.

- komplex állapotfelmérés (anamnézis kitöltése, környezettanulmány, óvodánkban alkalmazott mérés, értékelési rendszer szerint, valamint szakemberek által végzett szűrések)
- kommunikációs nevelés (kiemelt anyanyelvi nevelés, multikulturális tartalom)
- érzelmi nevelés és szocializáció (Személyes percek, Játssz Velem, Játssz velünk)
- egészséges életmódra nevelés (egészséges életmód szokásai)
- társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése (mások és önmagunk elfogadása)
- korszerű pedagógiai módszerek megismerése, alkalmazása (tevékenységben megnyilvánuló tanulás előtérbe helyezését segítő módszerek megismerése, alkalmazása – szabadjáték, kompetenciák fejlesztése)

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális

segítségnyújtással kapcsolatos munka (gyermekvédelmi munkatervben rögzítve):

- egészségügyi szűrővizsgálatok
- gyermekorvosi, védőnői tanácsadás
- gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, szervezése
- szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:

- Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye
- védőnői hálózat
- szakmai szolgáltatók
- Pesterzsébeti Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve civil szervezetek

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása:

- iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka
- iskolaválasztás támogatása

- az érintett iskolákkal közös óvoda-iskola átmenetet segítő program szervezése
- a gyermekek fejlődésének után követése

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- szülőkkel való személyes kapcsolat kialakítása
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- egyéni beszélgetések
- szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése
- partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Az óvodapedagógus feladatai:

- fokozott pedagógiai tudatosságot alkalmaz
- mérhető fejlődési eredményeket ér el
- gyermekközpontú, családorientált szemlélete van
- a családi szokásokat elfogadja
- a családi neveléssel kapcsolatos elvárásainál figyelembe veszi a család szociális, intellektuális különbözőségét
- segíti a szülőt az óvodai élet szokásainak megismerésében, elfogadásában
- a gyermek érdekében következetesen ellenőrzi a gyermek gondozását, ellátását, ha hiányosságokat tapasztal

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- rendszeresen jár óvodába
- az óvoda szokás-normarendjét elfogadja, elsajátítja
- a tehetséges gyermek a megfelelő iskolatípusban kezdi meg tanulmányait
- képes a közösségben való együttélésre, alkalmazkodásra, megtartva a családi tradíciókat
- elfogadja származását, hagyományait bemutatja a csoportjának

5.3 Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi munka az óvoda minden dolgozójának folyamatos feladata a gyermekvédelmi jogok megvédése, a gyermeki élet nyugalmának biztosítása érdekében. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását a gyermekvédelmi felelősök látják el, a gyermekvédelmi törvényben meghatározottak alapján.

Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:

- segíti a gyermekvédelmi felelős munkáját azzal, hogy felméri a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket
- tájékoztat arról, ha az anamnézis alapján HHH-ra jogosító adatot észlel
- felméri, vannak-e csoportjában olyan családok, akik segítséget igényelnek
- a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket jelzi, és a fejlesztőpedagógussal megbeszélést folytat
- szükség esetén családlátogatást végez ezeknél a családoknál, feljegyzést készít, melyet a gyermek személyi anyagában irattároz
- fejlesztési tervet készít az SNI-s, HHH-s, BTM-s gyermekek felzárkóztatására, melynek alapja az óvodai nevelés, az óvodai élet időszakában elvárt fejlettségi szint
- differenciáltan, az egyéni képességekhez igazodva fejleszt, melynek alapja a gyermek ismerete, fejlődési ütemének megfigyelése, maximális együttműködés a szülőkkel (partneri kapcsolat hiányában a szakszolgálatokra támaszkodik)
- a problémás, rászoruló családok esetében kommunikációjával segíti, hogy bizalommal forduljanak problémájukkal a gyermekvédelmi felelőshöz, az intézményvezetőhöz
- a tanköteles korú gyermekek hiányzásait figyelemmel kíséri, igazolatlan hiányzás növekedése esetén jelzi azt a gyermekvédelmi felelősnek, és az óvodavezetőnek
- nagy figyelmet fordít a prevenciós munkára

A gyermekvédelmi felelősök feladatai:

- nevelési év elején munkatervet készít
- az óvónőket tájékoztatja a gyermekvédelmi feladatokról

- rendszeres kapcsolatot tart a kerületi gyermekjóléti szolgálattal, szakszolgálatokkal, gyámhivatallal, egészségügyi intézményekkel
- folyamatosan tájékoztatja az óvónőket a törvényi előírásokról és módosításokról
- a központi faliújságon a szülők folyamatos tájékoztatása a segítő intézmények elérhetőségéről, az őket érintő témákról
- a fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll
- kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű és megoldást váró gyermekek szüleivel
- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket felméri és nyilvántartja
- szükség szerint családlátogatást végez a csoportos óvónőkkel
- a rendszeres nevelési támogatásban részesülők dokumentációját ellenőrzi
- a tanköteles korú gyermekek hiányzását figyelemmel kíséri
- az óvónők által vezetett feljegyzéseket ellenőrzi
- munkájába beépíti a kerületi esélyegyenlőségi program elemeit, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai, migrációs kisebbségekre
- figyelemmel kíséri a csoportokban lévő különbözőséggel élő gyermekek megoszlását a csoportlétszám függvényében
- beszámoló készítése tanév végén

6 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

6.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Cél:

Az együttnevelés, a közös gondolkodás kialakítása, közös tevékenységek szervezése a gyermekek érdekében, folyamatos kapcsolattartás.

Fontos szerepe van a szülői közösségnek, mely összefogja egy-egy csoport életét, kapcsolatot tart az óvoda vezetésével. Ötleteivel, véleményével segíti az óvoda működését, feltételeinek javítását.

A kapcsolattartás formái, módjai:

- A szülő tájékoztatást ad a gyermek óvodáskor előtti fejlődéséről: anamnézislap kitöltése, (különösen HHH), beszélgetés (különösen SNI)
- Családlátogatás: ismerkedés a családi körülményekkel, szociális helyzettel (HHH-s gyerekeknél igény szerint)
- Beszoktatás: a szülők segítik a gyermek óvodába való beilleszkedését, ismerkednek az óvoda szokásaival
- Nyitott óvoda: a szülő részére biztosítjuk alkalmanként a lehetőséget a csoportlátogatásra a rendezvényeken, sétákon, kirándulásokon való részvételre, ahol ismerkedhet a mindennapi élettel
- Fórum: közös szülői értekezlet a szülőket érdeklő, illetve a pedagógusok által javasolt témákban
- Szülői értekezlet: beszámolás a csoportról, a további tervekről, véleménycsere, programegyeztetés (a csoportba kerülő SNI-s gyermekekről tájékoztatás, szülők közös beszélgetése)
- Fogadóóra, egyéni beszélgetés: az óvónő vagy a szülők által kezdeményezett, a gyermekről szóló tájékoztató beszélgetés (egyéni fejlődés, fejlesztés üteme, esetleges problémák megbeszélése, HHH-s gyermekeknél a segítség lehetőségei)
- Gyermek fejlődéséről vezetett feljegyzések, fejlesztési tervek megtekintése: szülők igénye szerint
- A csoportokban a szülői közösség igénye szerint szerveződő programok

Az óvodapedagógus feladatai:

- kezdeményezi a partneri kapcsolat kiépítését, azt fenntartja
- segít a nevelési kérdések megoldásában tanácsaival, szakirodalom, szakemberek ajánlásával
- az óvodai életről, a gyermek egyéni fejlődéséről, iskolaérettségéről tájékoztatja a szülőket

6.2 Az óvoda és az iskola kapcsolata

Cél:

Egymás nevelési elveinek megismerése a gyermek optimális fejlődésének érdekében. Együttműködés a gyermekek és családok érdekében, a fejlesztés összhangjára törekvés.

A kapcsolattartás formái:

- Tapasztalatcsere
- Szülői értekezlet
- Részvétel egymás rendezvényein való
- Gyermekek látogatása az iskolában
- Iskolások látogatása az óvodában
- Nyílt napon részvétel

Az óvodapedagógus feladatai:

- készséges a kapcsolat kialakításában
- ismerkedik az iskola nevelési-oktatási koncepciójával
- párbeszédet alakít ki az óvodából iskolába történő átmenet érdekében
- biztosítja az iskolalátogatás feltételeit
- a szülőkhöz eljuttatja az iskolai tájékoztatókat
- tájékozódik az iskolába távozott gyermekek fejlődéséről

6.3 Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata

Cél:

Minőségi, hatékony kapcsolattartás, mely a gyermekek érdekeit szolgálja.

Bölcsoede:

Tájékozódunk az óvodás korú gyermekekről, amennyiben a létszám engedi folyamatosan vesszük át őket.

Gyermekjóléti szolgálat:

A családgondozók segítenek a rászoruló családoknak, gyermekeknek. Az Átmeneti Otthon szolgáltatásait az intézmény szükség esetén igénybe veszi.

Gyermekorvos, védőnő:

Alkalmanként bent tartózkodnak az óvodában, a tisztasági szűrővizsgálatot (pl. tetvesség, stb.) a védőnő az óvoda jelzése alapján elvégzi.

Szakmai szolgáltatók:

Az óvoda közvetlen kapcsolatot tart fenn a szakmai szolgáltatókkal, különösen a HHH, nemzetiségi, migráns, illetve SNI és BTM célközösségbe tartozó gyermekeink integrált fejlesztésének elősegítését biztosítva.

Szakszolgálatlall:

Elvégzi a vizsgálatokat (BTM, iskolaérettség, stb.), melyet a szülő beleegyezésével intézményünk kezdeményez, és biztosítja a gyermek egyéni fejlesztését a szülő kérésére.

Óvodánkban kihelyezett **fejlesztőpedagógus** segíti munkánkat. Az ötödik életévét betöltött gyermekek képességeit felméri, a hiányzó részképességeket egyéni fejlesztési terv alapján, heti rendszerességgel fejleszti. Folyamatos konzultációt folytat a gyermek fejlődéséről az óvodapedagógussal, a csoportban használható módszerekre ötleteket, tanácsot ad.

Amennyiben óvodánkban SNI-s gyermek van, úgy a sérülés fajtájának megfelelő **utazó gyógypedagógus** segíti az óvónők munkáját. Közösen állítják össze az egyéni fejlesztési tervet, folyamatosan konzultálnak a gyermek fejlődéséről.

A gyógypedagógus a csoportban használható fejlesztő módszereket tanít a pedagógusoknak. Az óvónők a gyermek speciális fejlesztő foglalkozásán hospitálást végeznek.

Logopédus:

Feladata a beszédfejlesztés azoknál a gyermekeknél, akiknek a tiszta hangejtés, a beszédértés nehézséget okoz. Rendszeresen gondozza őket, de szükség van felzárkóztató munkára, prevenciós tevékenységre is.

Szakértői és rehabilitációs bizottságok:

A tanulási képességet, sérülés fajtáját és állapotát vizsgálják intézményünk kérésére, a szülő beleegyezésével (SNI), valamint kijelölik a fejlesztés irányát és idejét.

Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság:

A megkésett beszédfejlődést vizsgálja intézményünk kérésére, a szülő beleegyezésével.

Közművelődési intézmények:

Folyamatosan tájékoztatnak a rendezvényekről, kiállításokról, ünnepségekről, ahova meghívást kap az intézmény is. Az óvodások a könyvtár olvasói, tagjai, folyamatos könyvkölcsönzésre van lehetőség.

Roma Nemzetiségi Önkormányzat, ill. civil szervezetek:

Intézményünk nyitott a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve civil szervezetek programja iránt. Együttműködünk a HHH, kiemelten roma család mentorával, szükség esetén segítségét kérjük. (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással kapcsolatban felmerülő esetekben, családlátogatás).

Intézmény fenntartójával:

Az intézményfenntartóval, munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés az óvoda zökkenőmentes működtetése érdekében.

A fenntartóval együttműködve törekszünk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei között oktatási tér kialakítására, ennek érdekében óvodánk a külföldi magyar óvodákkal a kapcsolatépítést, és- lehetőségeink szerint-szakmai kapcsolat fenntartását szorgalmazza.

Egyéb kapcsolatok:

Az óvoda a szülők kérésére egyéb szolgáltatásokat is szervez (hitoktatás, korcsolya, úszás, foci, játékos ismerkedés idegen nyelvekkel, stb.)

Az óvodapedagógus feladatai:

- készséges a kapcsolat kialakításában
- a logopédussal, fejlesztő pedagógussal, utazó gyógypedagógussal folyamatosan konzultál, együttműködik
- szükség esetén pedagógiai véleményt ír a gyermekről a megfelelő intézménynek
- a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a szükséges intézménnyel felveszi a kapcsolatot
- a közművelődési intézmények rendezvényeire látogatásokat szervez

A program tervezett költségkihatásai

Személyi feltételek tervezése

- Minden óvónő felsőfokú végzettséggel rendelkezzen
- A környezeti nevelés területén történő folyamatos ön- és továbbképzés (továbbképzési terv)
- Speciális nevelést segítő továbbképzés
- Pedagógiai asszisztensek alkalmazása az intézmény óvodai csoportok számának függvényében
- Dajkai létszám lehetőség szerinti fejlesztése

Tárgyi feltételek tervezése

- Az eszköznormának megfelelő alapeszköz-ellátottság folyamatos biztosítása, elhasználódás figyelembe vétele
- A programhoz kapcsolódó élményszerzés lehetőségének biztosítása

Az óvoda koncepciójának megvalósításában továbbra is meghatározó az alapítványok működése, a pályázatokon való részvétel, szponzorok felkutatása, és a szülők erkölcsi és anyagi támogatása.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az pedagógiai program érvényességi ideje:

1999. 09. 01-én bevezetésre került, 2004. 09. 01-vel, 2010. 09. 01. és 2012-ben ismételtén módosított pedagógiai program 2013. szeptember 01-től bevezetésre kerül, 2015-ben módosított pedagógiai program 2015. szeptember 01-től, 2018-ben módosított pedagógiai program 2018. november 01-től visszavonásig érvényes.

Az pedagógiai program módosításának indokai:

- feltételek hiánya
- a szakmai koncepció módosítása
- törvényi kötelezettség

Döntés előkészítő és érdekegyeztető fórumok közül a következők javaslatára össze kell hívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet:

- nevelőtestület
- közalkalmazotti tanács
- fenntartó
- szakmai munkaközösség

Előírások a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- A nevelőtestület elé terjesztés szóban

A program módosítása

A program átdolgozásában részt vett a nevelőtestület, véleményt nyilvánít a szülők közössége, a nevelést segítők képviselője, a közalkalmazotti tanács.

A módosítás hatályba lépési ideje: 2018.11.01.

Legitimációs záradék XII.

1. Pedagógiai Programot véleményezte:

Közalkalmazotti Tanács.....

Szülői közösség.....

Környezeti nevelés munkaközösség vezetője.....

Tánc-mozgás munkaközösség vezetője.....

Dátum: 2018.10.26.

2. Pedagógiai Programot elfogadta:

Nevelőtestület.....

Dátum: 2018.10.26.

3. Pedagógiai Programot jóváhagyta:

Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda vezetője

.....

Dátum: 2018.10.26.

4 Tájékoztatásul kapja:

Fenntartó.....

5. Publikálás formája:

Honlap

www.nyitnikek-ovoda.hu

Telephelyek:

1203 Bp. Kossuth L.u. 3 iroda

1203 Bp.- János u. 2. iroda

1201 Bp. Torontál u.7. iroda

1203 Bp. Csepel átjáró 10/a iroda

6. Irrattár száma: 912/2 /2018

Dátum: 2018.10.26.